Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГlАЛГlАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 27 СЕНТЯБРЬ, 1980 ШУ. ● № 116 (8246). ● Мах 2 кепик.

ХУРГБОЛЧА ХЬУВКЪАМА—УЙЛА А ЙОАКХО А

Мехка аренашка дlахохьош да кхашнара балхаш. Сихбелла ялат чуэцаш боахк Сибаргlен, Къилбаседа Кавказа цхьайолча районашка, боамби — Узбекистане, боамби дlабувча яхы республикашка. Шерлуш лятт шекара свекла, хоартол хьаьжкхар, баьцдаараш соик кийчбелга. Дукхача областашка чакхдоьлаш лятт доакъара культураш чуэцилга. КПСС XXVI съезда деха ма доаггlара накъадахара духьа юртарча къахьегамхоша деррига низаш тlаухийт хьувкъам толаме чуийца баккхара. Цукха цхьана цар низаш тlаухийт цхьайтталагlча пятилетка хьалхарча шера хьувкъама тешаме лард йоллара, ялати кхьийола продукции яккхара кердача доккхагlча довзомашка кхачара.

«Ялат — вай керттера йоакхо, — аьлар новкъоста Л. И. Брежнева Казахски ССР-и Казахстана Компартен 60 шу дизари хетадаь хlей дездеш Алма-Ате. Хlаьта а массаза а бlарг тlалоаттабе беза ялат чуэцара балхий еррига комплекса. Хlаьта иштта я юрта башхало, хlанзара хьувкъам чуэцаш йоакхо е эза хургболча хьувкъама. Шиъ ханнахьа а дукхагlа а гуйран ялаташ дlадер, дина ги чутассар, тlадогlача шера хьувкъама лаьтта кийчдер — уж а да, новкъостий, тlехьадаха йиш йоаца таханара декхараш».

Масса хана а иштта йоакхо лъй лаьтта леладечо хургболча хьувкъама. Иштта гlулакх леладу тахан мехка хьалха леттача боахамий коллективаша. Кlи-марс хьокхаме чакхбаккхара, тlадогlача шера хьувкъама тешшаме лард йоллара масал гойт Ставропольа ялат леладераша. Къахьегам вlаштlехьбаккхара дикагlйолча методех пайда а эцаш, цар лоацаш ханашка чуийцар фийг бола ялаташ, сийленга кхочашдир ялат кийчдара шера хлан а тlайийца декхараш а, пачхахьалкхен амбарашка 1,8 миллион тонн башха-дика ялат чу а тоссаш. Кхашкара балхаш комплексно а деш края колхозашен совхозашен шиъ ханнахьа кийчдир тlех дика ги, сихха оах зиба лаьтта, дlадув гуйран ялаташ. Хьувкъама кхелах бокхха бехктокхам хеташ, агротехника бокъонаш чlогlа лелаеш хиларца цlи хеза ба Кубана, Черниговски, Сурхандарьински, Къилбаседа-Казахстански, цхьайолча кхыча областий кхашкара говзанчаш.

Гlулакх цу тайпара леладаш, халахете а, массанахьа а. Хьувкъам дикагlа хилийтаре, кхашкара деррига балхаш шиъ ханнахьа чакхдахара дика хьалаш да Дона ялатан леладерий. Укхаза кlезига дац ма бола ялатиш массалза а хоалуш дукха гулдеш дола боахамаш. Вахьда, уж аламдувлилга сов шорта лел. Ростовски областа дукхача колхозашен совхозашен шер-шера телхаш лаьтта кийчдарен ялатан дlадерен ханаш. Из бахьан долаш гурахьа ялат дlадийна бlаьш эзарах гектараш хlалакьхул, ялат цlаьхха дlаде делаш хул, цо вут ялат кlезигагlа гулдарга, продукцега дlабода мах дегlабарга. Къаьна гlалатан хlанз юха а дувлийт. Дикагlйола хенаш дlаяхай, хlаьта областе 700 эзар гектар гаргга гуйран ялаташ дlадензе а, ла йиш йоацача тайпара дlаьхдаьнад зиба лаьтта оахилга.

Лаьтта леладара культура лоха хилар, кхашкара балхаш чакхдахара ханаш телхаяр белгала да Алтайски края, Иркутски, Тульски, Орловски, Рязански, цхьайолча кхыча областий дукхача районашка. Техника дукхагlа, агрегатий лел чlогlагlа хинийбоалаш а лаьтта кийчдера эша а ханаш а бахьан а доацаш хlаьхъьай. Из тайпа практика хила йиш йолаш яц. Партийни, советски, боахама органаш, колхозайи совхозийи кулгалхойи специалисташи декхарйла ба эттача хьалах вывода е, гlулакх кхы ца тоадеш хьадда тоодара де доагlар де. Лаьтта леладара культура дйяра бокхагlа бехктоккхам гойта декхарийла я СССР, союзни республикаш юрта боахама министерстваш.

Керттера уйла тахан тlеерзве эза гуйран ялатан дlадувлга чакхдаккхара. Гуйран культураша хlамаш дlаювча лаьттай структуре кlезига моттиг дlалаца, тулдеча ялоан ялатах кхоалагlа дакъа гаргга лу цар. Ялат шиъ ханнахьа дlадерах дукхагlча даьхье тийша да ма бола ялаташ дахар. Цудухьа лоархlам болаш да хlанз гуйран ялаташ сихагlа дlадер, балхаш дикагlа дара йоакхо яр.

Вонкха лоархlам болаш да дlайийнача культурашта подкормка яр, ялат дlадуеш цунца цхьана тукаш тохар. Из дара торонаш практически массанахьа йолаш я, хlаьта а цхьадолча боахамашка цу эффективни агроприема уйла яц. Нагахьа санна Марийски АССР-е Белгородски областе дукха хlана ца эшаш деррига кхашка суперфосфат е тохаш ялат дlадуш дале, Куйбышевски Саратовски областашка тукаш 16 процент мара кхашка техаяц, Волгоградски областе — 11 процент. Хlаьта уж тайпа моттигаш кlезига яц. Уж а боахамашка удобренеш, эшаш йола техника йоллаше а. Эффективни агроприема бе боагlа мах ца бу цу тайпара моттигаш хила йиш яц гурахьен бlаьстийн ялаташ дlадуш.

Кlезигагlа лоархlам болаш дац шиъ ханнахьа лаьтта кийчдар. Хоаш да зиба хьувкъам дика хилара лард йолга. Шиъ ханнахьа а дика а аьхача кхай хlара гектара тlара кхы тlа а кlезигагlа яле а шиъ-кхоъ центнер ялат даккха торо я. Цхьайолча областашка, масала, Центральни Къилбаседа-Малхбузени районий, зиба уйла кlезигагlа тlахийта бахийнаб. Цун дика докха дакъа оах дикагlа йоала ханаш дlаьхча, лаьтта тоадара технологи телхаш, органически удобренеш кlезига эхх. Ер шу а иштта да. Сентябрь чакхболаш лятт, хlаьта Белоруссе, Кировоградски, Житомирски областашка къоастадьча лаьттах аьхар 20 процент мара дац. Зиба лаьтта ахара майдаш кlезигагlа хилийта, ханаш телхае йиш яц. Колхозийи совхозийи кулгалхой, специалисташ декхарийла ба из болх сихбелга, тlехдика чакхбоаккхилга lалаиде. Дукхагlа йоакхо е йоагlа кхаш хьалха дlайийнача хlамаехи царех юкйисарехи нукъадахара.

Къаьстта уйла тlаяхийта йоагlа дlадувча фуйна. Из шиъ ханнахьа чутассар, дика тlадаргдолаш лоредар — лаьтта хьалхъолна леладара хиланза даргдоаца закон. Гlуланхага иштта хьон Эстоне, Российски Федерацe, Украине цхьайолча областий ялатан леладерашь. Вахьда, массаза а дlадувча фуца шоаш lалашъяц Ярославски, Челябински, Свердловски, цхьайолча кхыча областий дукхача колхозашен совхозашен. Хlанз а цигара хьал кхы дикагlа дац. Дукхагlдолча боахамашка эшача дlаюча материала кхоалагlа дакъа гаргга мара яц. Пачхахьалкхен ресурсашка из чутоссилга мела лел. Хlана кхы ха а ца йоеш еррига культурай фу кийчдара болх сихбе беза, эттара хьалха мукх, ялатабоаха культураш, хьа а къоастаьб чутесса деза дикагlдола ялат, хlаьта хувцанза доргдоацача хувца деза. Цхьайтталагlча пятилетка хьувкъама дола кхаш дикагlча кондицей фу дlадийна хила деза.

Хургбола хьувкъам толаме кийчбара бокха лоархlам болаш да цух техкадуй доакъерен культураш сихагlа чуэцар. Укхаза хlанз а де дезаш дукха да. Масала, сахек бобеш да специаши лелеча цхьайолча районашка уж хьаьхачул тlехьагlа дlаяхьа дукха говеш хилар. Цхьайолча моттигашка тlехьадовл коартолаш, силоса лаьрхlа хьажкlаш, кхыдола гlома а коша а доаъхеш чуэцилга. Тахан хеоттен дика ма хургбий аьнна догдоахилга яц. Еррига культураш чуэцилга, хьувкъам кхашкара дlахьоилга сихде деза.

Кхашкара балхаш сихдеча докха новкъостах де дезаш ба кхаш леладерий партнераш. Цар кlезига хlана даьдац ялатаи толаме чуийца дахара. Цхьабакъда, машинашъечен химически промышленноста цхьайолча предприятешна кхочашдац шоай декхараш. Масала, запасной оттаташ дlаюкъийтара график кхочашлаьрац «Автодизель» яхача Ярославски объединене, «Поршень» яхача алмаатински заводе, Алтайски моторни заводо, цхьайолча кхыча заводашна. Декхар тlадиесад химикашта а. Аьхха «Апот» яхача Новгородски объединене, Руставски химкомбинато Балаковски Алмальякски химзаводаша боахамашта дlа ца луш йитай 1,2 миллион тонн тукаш. «Правда» зовнаш ух кхоачам болаш доагоро-сказочни материала ца хилар бахьан долаш цхьайолча моттигашка ялат чуэцилга зиба оахилга тlехьадуе, яхаш. Сентябре кхаь кlира боахамашка дlа да кхочаш йисай ах миллион тоннаш сов гlа мехкдаьтта продукташ. Цун керттера бахьан машиннахьбе транспорто лерттlа болх ца бер да. Из хьал тоаде деза машинахьа Министерствое, ишкьий отделеней партийни комитеташа.

Хьатlадоагlача шерарча хьувкъама йоакхо елга партийни организацеша, хlара коммунистов комсомольцев чlоагlа йоакхо е эзаш хlама да. Цар денаше декхар да кхашкара балхаш дикагlча хана чакхдахар. Из дага а кхоабаш эттача хьала хоадам болаш анализ е эза. Колхозийи совхозийи чура торонаш хьегуча а лаха царех лерттlа пайда эца беза, кхы а дикагlа вlаштlехьбаккха беза специалистий, юрташкарча беррига къахьегамхой болх. Къаьстта йоакхо е йоагlа кхаш леладерий, царна новкъостал де бахкачар къахьегамен бытен. Кхай тlа боах беча наьха терно е, уж лерттlа кхоабилган царга дикагlча тайпара салоlиттилгел lелаиде декхарийла я партийни профсоюзни комитеташ. Боккхача лоархlаме да моральни материальни поощрени елга юкъедоаладар, хьалхалаттачарна карагlдаьккхараш шерра дlадоаэйтор.

Кхашкара балхаш чакхдола ха хьатlаэттай колхозашен совхозашен. КПСС XXVI съезда сийна шерра кхь а йоаржаь, ялаташ сихагlа чуйца дале, хьатlадоагlача шерарча хьувкъама тешшаме лард йолла. Даьхенна дукхагlа кхайн фермайн продукци яла гlерташ ба юрташкара къахьегамхой.

(1980 шера 25-ча сентябре арадаьннача «Правда» тlара).

Н. Анисимова цlерагlча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе дика къахьегаш хьайоагlа № 21-1 йолча установка коллектив. Цхьа бутт дlабахийтац цо пачхахьалкхен плани тlайийца декхараш тlехьхоачаш ца деш. Парте аргlанарча XXVI съезда сийлена накъаяхара къахьегама вахте эттача цо дикка тlехкхоачашъяьй деррига техникоэкономически хьокхамий ийс бетта план. Уж толамаш доахача дикка дакъа лоацаш бола технологаш дукха ба установке. Царех цаl я оператор, коммунистически къахьегама ударник Сидорова Надежда.

СУРТА ТlА: оператор Н. Сидорова.

З. БАТЧАЕВА сурт.

НИЗАШ ОАРЦАГlА А ДАЬХА

Тlалоагlача шера еррига лаьттан культураш хьалхехира укх гурахьа шоай чакхдаха деза балхаш деш боахк «Молочный № 1» яхача совхоза механизатораш. Лоацача хана кхо эзари ворхl бlаьн гектара тlа ма бола ялата дхьа эзар гектара тlа доакъара лаьрхlа йола культураш дlас эзаш ба уж. Цар дош деннад пхийтта дийнахьа агротехнически эттара дикагlча хана еррига гурахьа дlас эза культураш дlайийна яха.

Шоаш денна дош толаица кхоачашдара пхийтта сеялка кхай тlа а яьнка дlаболабаьб механизатораша шоай болх. 19 сентябрь хьатlаккхоачаш пхи бlаь гектара тlа доаъара лаьрхlа культураш дlайийнай цар. Механизаторий низ дlанкхоач хlара дийнахьа юкъера лаьрхlача кхо бlаьн ах бlаьн гектара тlа уж дlас.

* * *

Укх шера бетта бетта пачхахьалкхенна шура дlаллара планаш тlехкхоачашъеш хьабоагlа Грозненски района Ленина цlерагlча колхоза хьайбаш леладераш. Ворхl бетта планагlа 1876 тонн йоха езача цар сихай пачхахьалкхенга 1928 тонн шура. Цу кхьа соахка екхачунга хьежача из шоалгlъен цхьайтта тонн дукхагlа я.

Ши бригада я колхозе дешташ дола доахан леладеш Тимаев Муслимен Умаров Салгирен кулгал а деш. Цар шоай планаш тlехкхоачашъю. Социалистически яхье хьалхе лаьнхай Тимаева бригадерча доаркаша. Ворхl бетта планагlа 1840 килограмм ликка езача цар хlара шоаш беттача lаттагара 2038 килограмм шура яьккхай.

КПСС XXVI съезда дикача совгlаташка накъабахара хьаларе къахьет колхоза доаркаша. Хьалхе лелаеш хьайоагlа Алдамирова Заинт. План 1840 килограмм йолаш хlара ше беттача lаттагара 2583 килограмм шура яьккхай доярка. Цо санна хьаларе къахьег Дадаева Сапос, Губанова Розас, Мидарова Чакара, Корыгина Нинас.

* * *

Агротехнически дикагlча хана гурахьа дlас еза культураш дlайийна яхара оарцагlбаьннаб «60 лет Октября» яхача совхоза механизатораш. Ши эзари ах эзари гектара тlа ялата лаьрхlан цхьа эзар гектара тlа доакъара лаьрхlан йола культураш лоацацача хана дlас эзаш ба уж. Цар дош деннад 10 октябрь хьатlакхачалехьа из беррига болх чакхбаккха. Юкъера лаьрхlача хlара дийнахьа 120 гектара тlа уж дlайийна яха низ дlанкхоач механизаторий.

Царна юкъе яьржача социалистически яхье хьалха ва хlара дийнахьа шоай нормаш тlехкхоачашъеш вола Глебездин Михаил, Саламов Саlна-Ахьмад, Версанов Заиндин.

С. АУШЕВ.

КОМСИЙ БЕШАМАШКА

СИХДЕ ДЕЗА БАЛХАШ

Ши кlира да Магlалбикерча совхозашка комсаш чуэца болабенна. Из болх дикагlа вlаштlехьбаьккхача боахамех а «Ингушский» совхоз.

Укх шера хьувкъам бала йолалуш мара яц совхоза комсий бешамаш. Цхьадола балхаш тlехьадаьна чакхдаьхадале а, цу комсашта эша lунал дара гlулакх чакхдаккха вlаштlехьдаьнад совхоза комсаш леладерий. Къаьст-къаьстача нахага дlа а енна цар lунал деш хиннай укхаза укх шера хьувкъам бала йолалуш йола еррига комсаш.

157 гектара тlа я совхоза укх шера чуэца еза комсаш. Царех таханалца чуийца яьннараш 65 гектара тlара ярош мара яц. Хlанз санна мара болх дlа ца боде, кхы а кхаь кlирагlа болх бича мара йистебаргбац укхаза комсаш чуийца.

— Хьалхарча деношка совхозера тlехьа сaг мара хилацар комсаш чуэцача балха араволаш, — дуц новкъагlволча агронома Ярахмедов Махача. — Наха хацар комсаш чуэцача болхлой алапе гlулакх мишта оттадаьд. Дика болх баьрашта шоай алапел совгlа хlара дийнахьа ахчан премеш тергйолаш оттадаьд оаха совхоза рабочимаца дага а даьяна. Хlанз шоазткъа совгlа сaг хул совхозера комсаш чуэцаш. Цул совгlа, городера болхлойи дешархойи ба тхона новкъостал деш. Иттех дийнахьа комсаш чуийца даргда тхо...

Совхозе материально а морально а хоастаяра оттадаьча социалистически хьалех 110—120 процент балха норма кхочашпьльтов кхо сом, цаl-ах норма кхочашпьльтоа лхи сом, ши норма яьнкхатоа — ворхl сом. Шин нормал а лакхагlа хаьначунна итт сом хlара дийнахьа шоаш даьккхача алапел совгlа луш да укхаза.

Ворхl сахьата 100 килограмм комсаш хьаяха езаш я дийнахьара норма. Хlара дийнахьа цlа-ах, шиъ, кхы сонгlа а нормаш йоахаш къахьет дикагlа болча гектарникаша Чапанова lайкас, Гардалоева Эсета, Цечоева Фердовса, Бокова lаьтlамата, Гардалоева Насе, Цечоева Лемжс, кхыбараша.

Хlара дийнахьа луш йола премеш а тlехьа дlалаьрхlача 60—80 сом хул хьалхарча пхе дийнахьа цар даьккха алапи. Гучча тайлара, наха болх бе лоргдолаш да хlанз укхаза оттадаь гlулакх.

Планагlа лаьрхlача пачхахьалкхенна 280 тонн комсаш дlалла еза совхоза укх шера. Бакъда, план кхочашъергйоацилга гуш да хlаэззехьа я. Юкъера лаьрхlача хlара гектара тlара йоала комсаш ах тонн мара яц.

Хlанаб из хьувкъам иштта лоха? Цун керттера бахьан да комсашта lунал дара балхаш ханнахьен дизза чакх ца дахар. Цхьаболча гектарникашна 10,5 гектар комсаш я. Дукха я уж шиъ-кхаь саго мара болх беш ца хила. Цудухьа август бетта мара хьалйийхна ялазар цхьацадолча кхашкара комсаш. Ханнахьа вlаштlехьдаланзар оасар де а.

Цудухьа лоха ба хьувкъам. lунал дlанхачарга хьежна мара хилац из. Гlулакх белгала дикагlа хургдар хlанз комсаш чуэцача санна бlаьстан юкъе деза сиха чакхдаха дезача балхашта а нормаш тlехкхоачашъьрашта совгlаташ тергдолаш вlаштlехьдаьккха хиннадаларе. Дlахо йодача хана цу деша йоакхо е эза совхоза кулгалхошен специалисташен.

Кхы а вогlа лятт гlулакхаш еррига район бlарчча хьанийцача. Укх шера укхаза чуэца езаш я 2799 гектар комсаш, царех 851 гектара тlара ярош боккъонца хьувкъам бала безаш я. 22-ча сентябре кхачталца чуийцараш 937 гектар я. Хlаьта цу тlера яьнна комсаш 279 тонн мара яц. Цхьан гектара тlара кхо центнер кхоачаш а хилац уж.

Районерча совхозашта юкъе массарел а хьалха хьувкъам бала йоленна йоккхий комсаш я «Малгобекский» совхоза ярош. 327 гектарах укхаза чуийцараш 44 гектар мара яц. Хlаьта тlера яьнна комсаш 12 тонн мара хилац. Вешта аьлча, хlанз кхоалагlча шера хьувкъам луш йолча йоккхийча комсий цхьан гектара тlара 273 килограмм мара ялац.

Кхо бlаь гарттача гектара тlа я «Луч» лхача совхоза хьувкъам луш йола комсаш. Царех 220 гектара тlара ярош чуийца 66 тонн мара яьккхаяц укхаза. Цхьан гектара тlара лаьрхlача 300 килограмм мара хилац царех я.

Керттерча даькъе укх шера хьувкъам бала йолалуш мара яц М. Горьке цlерагlчач «Советскийн» совхозий комсаш. Гектара тlара 160 килограмм мара яц М. Горьке цlерагlча совхозе чуэца комсаш. Кхы а кlезигагlа ба комсий хьувкъам «Советский» совхозе.

Укх шерарча планагlа 4300 тонн комсаш дlалла езаш я Магlалбика район. Таханалца дlаеннараш кхо бlаь тонн кхоачаш а яц. Вешта аьлча, кхоалагlа дакъа комсаш чуийцача, хьальнна комсаш планагlа яха лаьрхlа хиннарех ворхl процент мара хилац.

Хlаьта а хlанз керттера да, кlезига яле а, хьаннина комсаш ца йойташ сихагlа чуийца яхар. Районе цу гlулакхы укх тlеххьарча деношка оарцагlбаьхаб городерча предприятей болхлой, дешархой. Лерттlа цар болх бергбола хьалаш вlаштlехьдаха деза совхозий кулгалхоша. Лоацца аьлча, сихде деза комсаш чуэцара а цхьа гайдолг ца дойташ уж пачхахьалкхенна дlаллара а балхаш.

А. ХАРСИЕВ, тха соб. корр.

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ МЕДИЦИНСКИ УЧИЛИЩА БОЛХЛОШТА «РСФСР ШКОЛАИ ЗАСЛУЖЕННИ ХЬЕХАРХО» ЯХА СИЙЛЕН ЦlИ ЯЛАРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Халкъа укхаццlено лоранра говзал йола специалисташ кийчбеча доккхий гlулакхаш карагlдуварах «РСФСР школа заслуженни хьехархо» яха сийлен цlи лойла

1. **Качан** Александра Ильиничнана — училища директора.
2. **Кривенко** Амалия Сероповнана — хьехархочоа.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва. 1980 шу. 24 сентябрь.

СССР оборона министра приказ

1980 ш. 27 сентябрь. **№ 254.** г. Москва.

Гlулакх дара отталь хинна ханаш яха баьнна тlема гlулакхаш тlара нах 1980 ш. октябре — декабре СССР Герзашцарча Низашкара цlабахийтара хьакъехьен бокъонца дола тlема гlулакх де гражданаш аргlанна тlахьехара хьакъехьен

«Массава а тlема гlулакх де декхарийла хиларах» дола СССР Законага хьежжа **АЗ ПРИКАЗ ЛУ:**

1. Бокъонца дола тlема гlулакх дара отталь хинна ханаш 1981 шера 1 январега кхачалехьа чакхйоалаш бола тlема гlулакхаш тlара нах запасе а бохийташ 1980 ш. октябре — декабре Советски Эскара, Тlема-Форда Флота мугlарашкара, доазоя тlарчеи чурчеи бlуцара цlабахийта.

2. Тlема гlулакхаш тlара нах запасе а бохийташ цlабохийташ хиларца дувзаденна, укх Приказа 1-ча пунктага хьежжа, Советски Эскаре, Тlема-Форда Флоте, доазон тlарчеи чурчеи бlуцца бокъонца дола тlема гlулакх де тlахьехалба тlахьехача дийнахьа 18 шу доалаши тlахьехама тlехьабахара бокъо йоацаши бола гражданаш а хlаьта иштта тlахьехама тlехьабаьха ханаш чакхъьнна, тlахьехара ханал боккхагlа бола гражданаш а.

3. Приказ цlакхайкадолда еррига ротанашка, батарейшна, эскадрильяшка, кемаш тlа.

СССР оборона министр Советски Союза Маршал Д. УСТИНОВ.

ХЬАЛАШ ЦХЬАТАРРА ДАЛЕ А...

(РЕЙД)

Ачхой-Мартановски районна боахамашка баьцадаараш чуэцара балхаш мишта чакхдоах хьожаш хилар тха рейдовя бригада укх деношка.

«Урожайный» яха совхоз. Лаьтта леладара культура лакха йолаш чакхъяккхар духьа районе укх шера йоаржаь хиннача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхар цу боахамо. Котало яккхарах цунна елар КПСС Ачхой-Мартановски райкомен райисполкомен кхарра кара тела Цlе байракх. Из совгlат доагlаш деннад. Оасарах цlена, дика lуналдаь да деррига кхаш, къаьстта а баьцадаараш дlадийнараш. Яьча йоаккхонга хьежжа ба хьувкъам а. Масала, наршаш план 790 йолаш — 1250 тонн, кабачкеш планал совгlа 110 тонн, моша горошек план 800 йолаш — эзар тонн дlаеннай Даьхенна хlанале.

Иштта дика хьийкъад кхыдола баьцадаараш а. Хlанзле совхозо пачхахьалкхенна дlаденна баьцадаараш 7200 тонн да, «Консервплодоовощ» объединене боахамашта юкъе эттара лакхагlа хьокхам ба из. Кхы а 1250 тонн дlаелча шера план кхоачашъяь йоаккхаргья цу боахама къахьегамхоша. Хlаьта кабуц, хохаш, йиса помидораш чуэраяь яьхача план кхоачаш а еш, цул совгlа Даьхенна кхы тlа а 2500 тонн баьцадаараш дlадала шоай низ дlакхоачаргхиларах шеко яц цар. Белгалдаккха доагlа, пачхахьалкхенна баьцадаараш дlадалара пхе шера план цу боахама коллективо 31 август хьатlакхоачаш кхоачашъяь яьккхалга а боахама пайда ца беш царех цхьа шу дlа ца дахийталга а.

Мишта вlаштlехьдоал совхоза коллектива иштта оасаре болх бе? Цунах дуйц боахама директора Ш. А. Эльбукарова.

— Бlаьсти деша кийчо ю наха хьувкъам чуэцара. Масала, баьцадаараш юкъе дихдаьхи ди юкъ а йолийташ, тайп-тайпарча ханашка кхачача сортех а долаш дlадув. Иштта баьцадаараш дlадеро вlаштlехьдоалийт кхаш оасарах дикагlа цlенде а.

Валха ди дlадолазалалехьа беррига бригадираш гул а бийя планерка чакхбаккх оаха. Бригадираша дуйц цу дийнахьа шоай коллективаша мел хьувкъам чуберзабергба. Чуэцаргболча хьувкъамта хьежжа из кхай тlара дlабахьара машинаш хьанкъовстаю. Нагахьа санна бригадиро планерке аьнначал тайпара хьувкъам чу ца эцаш, дlаенкача машинех эца боагlача тайпара пайда ца эцаш лоаттаь моттиг нийслой, бригадира ахчан тlод тох. Хlама ца деш машинаш лоаттаьча юкъа цар болх беш хилча мел пайда лургбар а лаьрхlе.

Шу чакхдаьча яьча вогlех къахьегама хьокхамашка хьежжа хlара сага ахчан премеш лу. Цхьаболча наха кхо эзар сомага кхоачш ахча эц, хlаьта эзар сомал кlезигагlа преми ийца сaг а цийслац. Масала, соахка шера итогех 180 эзар сом премеш елар наха.

Хlара сaг шера 120 дийнахьа болх бе безаш ва совхозе кхашка. Цхьаккха бахьан а доацаш кхаь дийнахьа балха ара ца воалаш lийла сaг, тlехьагlа цо геттара дика болх бой а, преми а ца луш вуу. Цу тайпара чакхдоахача гlулакхаша чlоагlъю къахьегама дисциплина, ше хьадечох бехктокхам хетийт.

Дика вlаштlехьъяьккхай совхозе социалистически яхь а. Баьцадаараш дlадера лаьтта кийчдеш, уж дlадуеш, оасар деш, кхыдола балхаш чакхдоахаш яьржача яхье хьалхара моттигаш йоахача наха ахчан премеш тел, цар сийна «Молнеш» арахеш, совхоза контора хьалхашка Къахьегама Сийлен цlе байракх аяю.

Шоай еча йоаккхонга хьежжа къа а хьег наха. Пачхахьалкхенга баьцадаараш доккхара планаш кхоачаш ца еш цхьаккха бригада яц совхозе. Хlаьта эггара дикагlа хьокхамаш гойт Кураева lийсас кулгалдечо.

Дийнахьа юкъера лаьрхlача 380—400 саго болх бу совхозе помидораш, кхыдола баьцадаараш чуэцаш. Балха нормаш кхочаш ца еш сaг а вац.

Баьцадаараш кхедара а уж чуэцара а хьалаш дикагlа деце, вогlа дац «Урожайный» яхача юкъе йолча «Овощевод» совхозе. Цхьабакъда, шоай горонех лоалахой сагlа дика пайда эца вlаштlехьдалац «Овощевод» совхоза болхлой. Пачхахьалкхенна 2760 тонн мара баьцадаараш дlаденнадац цар хlанз а, шера план 8800 тонн йолаш.

Ялх школера дешархой, шоай 170 болхло къахьегаш воллеце а баьцадаараш чуэцара балха темпаш геттара лоха я цу боахаме. Тамаш а яц. Социалистически яхь вlаштlехьъяьккхай аьнна ала йиш яц. Нах белгалбахац е материально а, е морально а. Во лелаю наха беча балха учет. Фуд бахьан?

— Нах материально белгалбаха ахча дац тхога. Цу гlулакха из совхоза хьалуш «Консервплодоовощ» яха объединени а яц, — йоах совхоза керттерча экономиста А. Ойшаева.

Цо яхар бакъдеш ва совхоза парткома секретарь Р. Умаров.

Хьувкъам сихха чуэцара новкъарле ю шиъ ханнахьа оасар ца дар бахьан долаш кхаш дикка хьатlаьннача йоархlаша а. Чуийцачул тlехьагlа яьшашка ухкаш а дикка ха йоахк помидораша. Уж дlанхахьара машинаш тоьам болаш я. Цхьабакъда, царех лерттlа, цхьа график е план оттаь пайда эцац.

Пачхахьалкхенга баьцадаараш доахара план шоаш кхоачашъергья, йоах цу боахама кулгалхоша. Тамаш я. Хlанз аьлча, планал кlезигагlа ба хlанзалла чуийцача нарсий а мошача горошка а хьувкъам. Планага хьежжа помидораш чуэца вlаштlехьдоале а тамаш я. Хlаьта, белгалдаккха доагlа, доалахошна вlалла доацача, «Овощевод» совхозе 300 гектар лаьтта хйl дуллаш хилар.

Лаьтта лакхерча тlоаяшта хиl гарга хиларах чlоагlа оасар тlадоал тха кхашка. Цунна къоасал лоаттабе кхоадац тхо. Из бахьан долаш ба хьувкъам иштта лоха, яхаш бехказа буьл кулгалхой. Цхьабакъда, бахьан из дац. Хьувкъам лоха ба наькха къахьегам, совхоза деррига доакъошка болх вlаштlехьбаккхара лерттlа йоакхо яц ва хиларах. Тамаш а яц. Хадданза хувцалуш ба цу боахаме кулгалхой. Масала, керттера агроном, ворхlшех лха бригадир цу совхозе укх шера балха баьхна нах ба. Каст-каста хувцалуш хиларе, кхоабац специалисташ а кулгалхой а дика, барт бола коллективаш вlашагlйоахка, шоай болх кlоаргга кхетабе, и. кх. дl.

Цунца цхьана, шоай болх дика хоаш, лакха хьокхамаш гойташ къахьега бригадираш ба боахаме. Цар балха опыт йоаржаяра хlама дац совхозе. Масала, У. Джабраилова кулгалду бригада. Цун коллективо 390 тонн помидораш дlаеннай пачхахьалкхенна, шера план 460 тонн йолаш. Хьалхашка лаьтта декхар тlехкхоачашде вlаштlехьдаргхиларах шеко яц Джабраилова. Хlаьта А. Берсанова кулгалдеча бригадо хlанз а 186 тонн мара помидораш дlаеннаяц пачхахьалкхенна, шера план 460 йолаш. Иштта во, цхьаккха система йоацаш болх бар бахьан долаш хаддаьза телхаю боахаме баьцадаараш дlадалара график а. Цхьан дийнахьа 36 тонн дlалу, хlаьта шоллагlча дийнахьа 13 мара лац.

Лоацца аьлча, болх вlаштlехьбаккха шоай лоалахошнара lоммбала беза «Овощевод» совхоза кулгалхой. Нийсъенна халонаш эшара мел йола торонаш оарцагl а яьха сухалбе беза баьцадаараш чуийца дахара.

Т. ТУРЛУЕВ, Ачхой-Мартановски районна халкъа тlахьожама комитета инспектор;
С. МАДАЕВ, «Грозненский рабочий» газета спец. корр.;
М. ХАМАТХАНОВ, тха корр.

ПАРТОРГАНИЗАЦЕШКА–ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

ПАРТКОМ ЮСТАРА ХИЛЧА...

Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхоза правленена хьалхешка хьалтеха доахи иттлагІча пятилетка тІеххьарча шера колхозхоша тІаийца социалистически декхараш. Цар тІа белгалдаьккхад: 2200 тонн ялат чуъэца, 893 тонн дулх дакхха, 2050 тонн шура яккха, 1800 совгІа тонн баьцадаараш чуэца, иштта кхы дІахо а. Хьалда белгалдаьккхад паччахьалкхенга дохка лаьрхІар а.

Царна юкъе дІаяздаь да укх шера 19 сентябрга кхаччалца колхоза карагІдаьнараш. ТІаийцача декхарех цхьаккха а кхоачашдаьдац.

— Мишта кийчбеннаб шуй коммунисташ отчетно - хоржамий собранега? — аьнна аз хаьттача, колхоза парткома секретара Л. Е. Кузнецовас йоах:

— Довкхал де хІама дац. Колхозо цхьанна а хьокхама иттлагІча пятилетка заданеш кхоачашъаьлац.

ХІана йисай колхоза партийни организаци а цун хьалхленца еррига колхоз а иттлагІча пятилетка декхараш кхоачаш ца деш? Цун бахьанаш тохнилга, эца йиш а йолаше а пайда ца эцаш йиса торонаш белгалйоахилга, лаьттанцара а хьайбашкара а йоаккха продукци ялсамъяккхара ерригача торонех бизза пайда эцара наькъаш къоастадеилга, уж гІулакхаш чакхдоахача парторганизаце ль влияни хьагойтилга — из дар шин шера цкъа шоай отчетно - хоржамий собране вІашагІкхийттача колхоза коммунистий къоастаде дезаш хиина дош. Керттерча даькъе цунна тІаерзаь яр отчетни доклад собране коммунисташа даь къамаьлаш а.

80 совгІа коммунист за колхоза партийни организаце, цунна чуйоагІа ялх цехови партийни организаци. ХьалагІа а бехктокхамегІа а мел йолча моттигашка наькъеташ ба коммунисташ. КПСС хІара члено, парте Уставе тІа белгал ма даккхара шой декхар дизза кхоачадеш хилча боккха низ ба колхоза коммунисташ.

КПСС XXV съезда, парте Центральни Комитета, Нохч-ГІалгІай обкома, Сунженски райкома решенеш кхоачаш а еш организаторски а идейно-политически а цхьадола бальхаш чакхдаьккхад колхоза юкъеьнцарча партийни организацеша, цун парткомо. Цунна тешал ду отчетно-хоржамий собране парткома болх мегаргболаш лархІаро а.

ХІаьта а боахама хьалхашка лаьтта юртбоахами продукци яккхара а из кийчъяра а дола пятилетка декхараш кхоачаш ца деш дисад. Собране белгал ма-даккхара, эггара хьалха цу гІулакха бехке я партийни организаци, коммунисташ.

Укх тІеххьарча шера дІа ца луш колхоза тІадисад паччахьалкхен декхар: 193 тонн ялат, 1520 тонн баьцадаараш 936 тонн сом, 162 тонн дулх. Доахангара йоаккха шура хьоаный лоха йолаш хиларах 26894 сом зе хиннад колхоза. Дукха кхыйола продукци дІа ца луш йисай паччахьалкхенна.

Хоьш да, укх тІеххьарча шерашка, къаьстта а укх шера, хаоттама хьалаш Іаламате хала нийсденнилга, дукхача боахамашка из Іаьткъалга.

Цу хьалашка а, яйса белгалдаьккхар докладчика а тІаккха собране къамаьл даьча колхоза соммий - баьцадеррий базі агронома Н. Ф. Щербакова а. Кхаш леладеррий гІулакхаш белгала дикагІа хургдар боахаме йолаш йолча ерригача торонех бизза пайда ийцабаларе.

Колхоза 1000 гектар совгІа хий дехка лаьтташ да. Миллионаш сомаш дІа а даийта кийчдаьд уж колхозо. Йолаш я мел эша техника. ЛертгІа Іунал деш из лаьтта леладича бІарчч боккха боахам ба из ше. Цу кхашка дукхьал гурахьа дув ялаташ дІа а дейна уж агротехнико ма ихххара хьалкхедича паччахьалкхенга ялат доххара план кхоачашъе торо хургья.

Хий дехкача лаьттащка баьцадаараш леладу бригада я колхозе. Мишта кхоачашдаьд цо укх шера ший декхараш. Таханалца чукийца баьннбад баьцадаараш. Цу бригада къаьстта йоакхо лъй колхоза парткомо а правлене а. Укхаза хьежалый дикагІйола техника, толашагІа бола механизатораш. Укх шера шоаза парткоме дийцад цун болх тоабара дош, цхьабакъда, геттара лоха да цар толамаш. Цу гІулакха керттера бехк ба председательхиннача А. В. Коротицке.

ТІаккха малагІа бахьанаш да деррига хиш декхача кхашкара иштта дика хьунъам ца баккхара? Цун бахьанаш да хий дехкарий къахьегам, дІайийнача хІамашта пайдане хургдолаш хан-ханнахьа бус хий деттилга вІашТІехьа ца даккхар, хий детта техника дукхача даьнъе пайда ца эцаш латтар.

Колхоза коммунисташа къаьстта терко тІайохийташ дийцар цехови партийни организацей болх тоабара, хІара коммуниста бехктокхам лакхбара, из уж балха а якхаре а шоашкара дика хьокхам луш хилара дош. Цо лаца а йоагІаш йоккха моттиг дІалаьцар доклада тІа а коммунисташа даьча къамаьлашка а.

— Укх тІеххьарча шерашка болх геттара во беш хьабоагІа хьайбаш леладераш, — аьлар керттерча зоотехника Богатырев Мухьмада. Укх шера паччахьалкхенна дІадала дезаш ду 320 тонн дулх, 300 тонн шура. Дулх доххара план кхоачашъяра паччахьалкхенна кІезига додал дола доахан дІатела дезаш хул. Укх шера кхоачам болаш дац доакъар. Хьакхарч лелаеча тоъаш бац болхлой. Цул совгІа, тха фермашка мел йола хьакхарч бетона тІа латт, цудукьа хул царна лазараш. дукха йов лазар а хиле. Таханарча дийнахьа тоалнза я хьайбаш Іангара доаха помещенеш, гІишлон материалаш яц. Цу гІулакха тІахьожам лоаттабаьбац партийни организаце.

Пренешка къамаьл дир инженера П. В. Спирос, керттерча экономиста Б. Е. Червинскаяс, № 2 йолча МТФ лоро М. Т. Коригова, керттерча инженера В. Д. Москвитина, консервни цеха слесара Г. Н. Мулишева. Цар дийцар шоашта карагІдаьначох, ца деш дисараш гучо а доахаш.

— ХІара шера воІгІа болх беш хьайоагІа шун колхоз, — аьлар собране дакъа лаьцача КПСС Нохч-ГІалгІай обкома секретара Д. Г. Завгаева. — Цхьан хана дика дар шун гІулакхаш. Масала, хьаьщаргъя вай къахьегама дисциплина. Тахан а собране ханнахьа гулдалашар вай. ХІара бетта партийни организаци собранеш е езаш яр. Цхьабакъда, укх шера шиъ мара собрани яьц. Уж а поадамбоаца дешаш дуцаш хиннай. керттердар диццолийташ. ХІара денна лоххуш латт къахьегама дисциплина а. 120 совгІа сагІ дІавахаз колхозера, 100 сагІ шоай нормаш кхоачам ца еш бисаб. Духхьал ворхІ бетта балха хьа ца боагІаш доадаьд 1000 сага-ди. Хьайбаш леладерашта юкъе кхо коммунист мара вац болх беш. Кастта хьатІанхоачаргья XXVI съезд, цунна хетадаь цхьа лозунг дац колхозе, геттара во лел социалистически яхь йоарашра гІулакх а. Цу гІулакха эггара хьалха бехке я партийни организаци. Итт шу хьалха колхозо дикагІа толамаш доахар хІанзчул. Хойра кІама даьдац хьатІадоагІача шера лаьрхІа: ахкиза да лаьтта, дІадиннадац ялат, кийтьнаш хьайбай помещенеш. Цхьа хІама дац дика да алк йиш йолаш. Колхоза экономика лохъялара бехке я партком а. Уж кхоачем боацараш сихагІа дІадаха деза.

Критика а самокритика а еш. де дезараш белгалдоахаш дика чакхъялар колхоза коммунистий отчетно-хоржамий собрани. Цун соцам тІа белгалдаьккхад партийни организаце беррига организаторски а идейно-политически а болх дІахо товбара, дикача толамашка парте XXVI съезде накъадахара накъяаш. Собране хержар керда партком. Цун хьалхарча заседане колхоза парткома секретаралла хержар А. Н. Бачманов.

А. САГОВ.

ДОАГГІАР ХЬАДЕХАШ

Вай республике эггара къаьнагІчарех цаІ я «Автоспецоборудование» яха опытно - экспериментальни завод. Цо арахец автомобильни транспорта чІоагІ аьаш йола оборудовани. Цун продукци кхоач вай мехка массанахьа а дозаол дехьарча 37 мехка а.

Укх деношка цига хилар отчетно - хоржамий партийни собрани. Собране баьккхабар нагахьа сагІ ца вусаш беррига коммунисташ. Собране отчетни доклад йир завода парткома секретара Кончакова Людмила Васильевнас.—

Вай собрани ю ерригача парте а дерригача советски халкъо а КПСС XXVI съезда кийчо еча хана, иттлагІча пятилетка тІеххьара шу чакхдала гарга гІертача хана, аьлар цо. Завода партномо парте XXV-ча съезда, цул тІехьагІа хиннача КПСС Центральни Комитета Пленумий решенеш, хІаьта иштта лакхе латтача партийни органий соцамаш, завода партийни организаце хьалха дІаяхача отчетно - хоржамий собране соцам кхоачашбара цхьабола болх баьб завода, коллектив пятилетка планаши тІаийца социалистически декхараши кхоачашдара оарцагІоахаш.

Предприяте болхлоша хьалловц мехка а республика а хьалха латтача предприятеца дІадоладу дика гІулакхаши инициативаши. 100 совгІа волча сагои кхаь бригадои кхоачашъяьй пятилетка сийлахь - воккха Ленин ваь 110 шу доала да тІакхоачаш. Продукция дІаяхьийтара йола 8 бетта план 100,3 процент кхоачашйир, хІаьта къахьегама овсарле лакхъяра план — 100,6 процент.

Парте XXVI съезд гулъергья аьнна хиппа хоам завода коллективо тІаийцар тІагІертта къахьегара бола парте тІахьехам а лаьрхІа. Заводе цу съезда сийна дІадоладаь 26 уларни къахьетари кІира.

Отчетни хана партома заседанешкеи партийни собранешкеи дийцар партийни организаце балха ерригa оагІош чулоаца дешаш. Завода цехови партийни организацешцара бувзамаш чІоагІдеш. цар секретарий бехктокхам лакхбеш, совещанеши семинараши йир. партийни организацей секретарашка ледийгІар. Отчетни хана парткома заседанешка ай тайп-тайпара дешай къахьехьа партийни организацеша баьча балха анализ. Масала, партийни собранеш кийчъяреи чакхъяхарех, кхетама болх бара, парте мутІарашка бовла нах кийчбара, партийни группаш та кулгалдара, кхыдола дешаш дийцар.

Казреш харжара, уж дІахоа нийсъяра гІулакх дІахо а тоадеш, коммунисташ керттерча участкашка оттабеш, цар авангардни лоархІам лакхбеш болх баьб.

Масала, завода халиъа тІахьожама группана черте латт парткома секретара заместитель Губский Александр Петрович. Цо шийна тІадилла гІулакх кхоачашду партийни бехктокхаме а хеташ. Партийни организацей секретараш шоай декхар кІоаргга довзаш. из кхоачашдара низ ца кхобеш бола коммунистиш ба.

Иштта чурех ба секретараши цар заместителаши бола йовкъостий Даниленко, Лубенко, Бурлака, Доронин, Найдовских, кхыбараш.

Отчетни хана парте хьийнаь 18 сагІ. Уж хьанала къахьегаш, кхычарна шоашкара хьокхам телаш бола нах ба.

Цхьадола толамаш даьхадаьс а, партком мегадац парте XXV съездо оттадаь чоалхане декхараш комплексно кхоачашде.

Валови продукци арахецара 8 бетта план 97,9 процент мара кхоачашъяннзар коллективо. Заводо ритмично бац болх. Арахецача продукцехаь процентага кхоачаш халиъа аша товараш хьадарех бола парте обкомен республика Министрий Советен соцам бизза кхоачашбац. ХІаьта доазол дехьа продукци дІаяхьийтара гІулакх чІоагІа ледара да.

Юкъерча звенон специалистий лоархІам лакхбара партийни организаце ледара болх бу. Болхлой балхара дІабуаларен хьазцарея гІулакх хІанз а во латт. Коллективо социально - экономически дегІахара план кхоачашъяц. Уж дерригa кхоачамбоацараш дика довза коммунисташта, ма хулла сихагІа дІадаха а гІерт.

Шийй доклад чакхйоалаш новкъоста Кочетковас аьлар, чакхдоалаш латт пятилетка тІеххьара шу. Ерригача партийни организацена а, керда хоржаргйолча партома а хьалхашка латт коллектив пятилетка тІеххьарча шера заданеш толамца кхоачашъяра, парте XXVI съезда духа ма доаггІара накъядахара оарцагІъякха еза декхар.

Доклад ювцаш къамаьлаш дир 10 саго.

Администраце беча боахама балха тІахьожам лоаттабеча комиссе председатела, Сийлахь - боккхача Даймехка тІема ветерана Булычев Борис Андреевича аьлар, заводе нах балхара дІабувл общежити, квартираш, берий учреждениеш йоацандаь.

Объекташ хьалъяра кийчъяь дукха документацеш я вай, итташ заяраш сомаш дІаухийт. Баьъда, цох хІама хьаде йиш яц вай. Завода реконструкци яра гІулакх соцадаь латт. ХІанз вай арахеца изделеш дукхагІа хилар лоъре сона. Аз ювцар я шоаттъе итт тонн хула пресс. Къуга изделей оснастка а типгьений. Тоабе боагІаш ба технически отдела болх.

Вайна болх хІаъзалца баьчул дикагІа булургба аьнна хет сона, хІана аьлча предприятена кулгалдеш ба лакха образовани йола, дика кийчбенна, йоккха опыт йола инженераш. Цехашка болх беча 30 сагах а 34 саг лакхерее юкъера специальни образовани йолаш ва. ШоаллагІа лале, берригача инженерно - технически болхлоех 86 процент мутІарерча болхлоашта юкъера хьакхинна ба. Царна дика бовз производствени болх.

Баькъда, вай балха чІоагІа новкъарло еш дола хІама да къахьегамен производствени дисциплина ледара хилар. Масала, корта бохабу малар мекна а болаш. машинаш лекхош гучабьнна шоферaш ба вай, из бахьан довзаш правааш дІа а яьха. Сона хетачох цу тайпара нах лаьтагІац коллективе. царна догІаш дола таІазар де деза.

Цеха хальха тІахьожама группа председатела слесаро Бурдыча Владимир Герасимовича аьлар, группо болх бу партийни профсоюзни организацешца айхха бувзам а болаш. Из хьож балха денах бизза пайда эцарга, рулкъа кхоадарга, производства культурага. Къахьегама дисциплина, производства культура лоха я, аьлар цо. Балха хьабахка тІехьабусаш, балхара хьалла хьалха дІабоалхаш, дезьаййта хьа ца боагІаш дукха хьелуш моттигаш я. ХІаьта цехашка цхьаккха яц. мичахьа фу я ца ховш Іоккийса эда тайп-тайпара аьшаш. Болхлой къахьегами унахІенол лоарьра кІезига хІама ду. Цехашка газ я. Цу хІамаша хьалъяшйтац къахьегама овсарле.

Уж кхоачамбоацараш сихагІа дІадахара цеха доагІаш дола новкъостал дац завода администраце, партийни организаце.

Заготовительни цеха мастера Магомадов Шамала критика йир цеха партийни профсоюзни организацешта, уж къахьегама дисциплина тоярга хьажа ма йоаггІара ца хьожандаь.

Собране къамаьл даьча кхыча коммунисташа дийцар, къахьегама дисциплина тоаяра, рулкъан кхом бара, завод лпача материалашца Іалашъяра, къахьегама овсарле а арахецача продукие дикка а лакъяра де дезарех.

Собране декъа лоацаш хилар КПСС Грознески горкома хьалхара секретарь Н. И. Семенови парте Ленински райкома хьалхара секретарь П. Н. Громови. Новкъоста Семенова собране къамаьл дир. отчетно - хоржама собрани дика кийчъяь хилар белгалдаьккхар.

Собране яха а секретаралла хержар новкъост Кончакова Людмила Васильевна.

Ю. ЧАХКИЕВ.

РОСТОВСКИ ОБЛАСТЬ. Хьинаре къахьегаш я «Атоммаша — атомни энерго машиностроене флагман — гІишлонхойи эксплуатационникийи коллектив. Тахан предприяте болх беш я шера 4 миллион киловатт мощность йолча атомни электростанцешта оборудовани арахецаш йола хьалхара аргІа. Болх беш я шоаш сайна кхыйоаца токарно - карусельни станокаш. сварочни установкаш, рентгенокамераш, термопешаш. Хинал хьалха болх бе йолаллийтай завода керда мощностащ йоахалцен электроэнергецен Іалашьергйола Волгодонски ТЭЦ-2 кхоалагІа йола блок.

Коммунист В. М. Алексеев верте латта сварщикий бригада — заводе дикагІьярех цаІ я.

СУРТАШ ТІА (аьрдехьара аьтехьа): 1). Электросварщик КПСС членалла кандидат А. М. Таскаев, парогенераторий цеха шоллагІча участка начальник А. Н. Головин, сварщиккий бригадир халкъа депутатий Волгодонски Совета депутат коммунист В. М. Алексеев.

2. «Атоммаш» яхача производствени объединене генеральни директор В. Г. Першин.

3. «Атоммаше» болх бе йолаллийтай информационно-вычислительни центр. Цига болх беш ба инженераш программисташ Л. М. Курочкин (аьрдехьаръяр), Л. М. Ефименко.

Е. НЕДЕРИ сурт. ТАСС фотохроника.

№ 18 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

Кепатека арахьнай КПСС Нохч - ГІалгІай обкома пропаганди агитацен отдела «Агитатора блокнота» аргІанара барайттагІа номер. Из дІайолалу «Боевая программа действий» яхача редакциони статьяца. «ЛоархІаме дараш» яхача рубрикана кІал кепатекай СССР кердача Конституце кхо шу дизара хеталь НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара Н. Я. Правенько «Вай вахара керттера закон» аьнна корта а болаш яъзьь статья.

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома юртбоахама отдела заведующе заместитела В. С. Шимкос «Юрта къахьегама рите» аьнна язъяь статья Ерригсоюзни юрта боахама денна хетаь я. «Специалиста хьехамаш» яхача рубрикана кІал я Е. В. Кучерявенко «Хьайбаш Іангара дахара ханнахьа кийчле» яха материал.

«Вай — интернационалисташ» яхача рубрикана кІал я КПСС Нохч - ГІалгІай обкома пропаганди агитацен отдела инструктора В. Б. Сайкос язъяь статья «ДоттагІала дика бувзамаш» яхача цу шийй выступлене тІа кІоаргга чулоацам болаш дувц цо Нохч - ГІалгІайчеи Венгерски Халкъа Республики Комаромски областеи къахьегамхошта юкъерча бувзамех.

Агитаторан политинформаторан дола новкъостала лаьрхІа кепатеха да «Сакхетаме дисциплина» яха методически хьехамаш.

ДУГА ЧУЭЦАЧА

Республике эггара хьалха дуга чуъэца болабелар «Гудермесский» совхоза болхлой. Укх боахаме дуга дІадийнад 1560 гектара тІа. ХІаьта хьувнъам чуэцара укхазе оттаьча плано 25 дийнахьа кхашкара балхаш чакхдаха лерхІ.

Дуга хьакхари ардари къаьст-къаьста а долаш чуэц. 17 сентябрь тІакхоачаш 960 гектара тІара дуга хьекха даьннад, 500 гектара тІара дар яьрдад. ХІара гектара тІара 40 центнер дуга доал. Из лакха хьокхам ба.

Хьувнъам чуэца болабеннача хьалхарча деношца дейз социалистически яхье хьалхара моттиг дІа ца хецаш хьавоагІа комбайнер Эльдаров Ширвани. НормагІа хьакха дезар 3,5 гектар мара доацача, цо 5 гектара тІара дуга хьа а хьекхе, насарегІа Іодулл.

Цул тІехьа ца бусаш хьабоагІа механизатораш Темиев Абу, Шамаев ТІахІир, Халимов Муса. Царех хІаране смени нормаш 150—170 процент кхоачашъю.

Касараш хьалъэцача дика къаьнег комбайнераша Виситтаев Султана, Хасанов Денилбена, Шамаев Абдул-Хьамида, дукхача кхычар.

Опыт йолча бригадира Хамидов Вахас кулгалдеча № 1 йолча бригаде 550 гектара тІа дІадийнад дуга. Бригада коллективо беррига низ тІабахийтаб хьувнъам 20 дийнахьа чуийца баккхара. Тахан беча балхо хьакьонх цар шоаш денна дош дизза кхоачашдергхилар.

Механизатора Ваитаев Іаьлас кулгалдеча № 2 йолча бригадо 700 гектара тІа кхедаьд дуга. Укхаза хІара гектара тІара чуэц 30 центнер гаргга ялат.

Дукха мъахьийтад 1. Ваитаева бригадо. цу тайпарча кхашкара дуга чуэца способ лоххаш. ТІеххьара а уж боланнаб кхай тІа сеца латта хий экскаваторца кІоег а баьнкха, цу чу из хьагулде. Укхазара из ДДН-70 яхача машинаца хий дІаухийтача коллекторе гІолла дІаухийт. Цу гІулакхо торо лу 8—10 ди хьалха хьувнъам чуэцаргболаш чекаш йоаьс. Цул совгІа, укх боахаме хьувнъам шийй ханнахьа чуийца баккхар духьа 8 сагах латта лаьрхІа отряд вІашагІъеллай. Цунна кулгалдеш ва дуга кхедеш вола Ш. Адамов.

Хьувнъам чуэцара боахаме уж балхаш даьдало а, болх хиийца дІабола ала йиш яц укхаза. Масала, совхозе а 35 дуга чуийду комбайни 19 жаткен. Цу ерригача техникех бизза пайда эцаш хилча хІара дийнахьа 70—80 гектара тІара хьувнъам чуэца бовзар. ХІаьта, оперативни лаппеша хьахьокхачох, тІехьарча хана «Гудермесский» совхозе дийнахьа 40 гектара тІара мара чуэцац дуга.

Совхоза кулгалхой, специалисташ декхарийла ба боахаме йолча техниках биза пайда эца, доацача хана хьувнъам чуийца баккха.

С. АКАЕВ,
агроном.

НИЗ ДІАКХОАЧАР ДУ

Паччахьалкхенга шурех дулхи доххара укх шера планаш толамца кхоачашъяра, КПСС XXVI съезда дихача хьоххамашца накъабахара беррига шоай низ тІабахийта къахьегаш хьабоагІа укх шера Сунженски района «Победа» яхача колхоза хьайбаш леладераш. ХІаьта цІьаща толамаш даха царна вІаштІехьа а доал.

Масала, кхс бетта план 1330 тонн йолаш хІанзале 1335 тонн шура екхай цар паччахьалкхенга. Сентябрь бутт чакхбалалехьа кхы а ийтта тонн паччахьалкхенга йоккха дага а ба. Цул совгІа, белгалдаккха доагІа, паччахьалкхенна дІалуча шурех 80 процент цхьоалагІча сортахи юкъера лаьрхІача 3,8 процент хьаьна йолаш хилар.

Ши шурий-товарни ферма я цу боахаме. Царна юкъе аьржача социалистически яхье ер шу хьадоладелча денз хьалха йолаш хьайоагІа Бузуртанов Мухьмада кулгалду цхьоалагІа яр. Колхозе хІара кхоабача ІаттагІа дийнахьен буси йоаккхачул юкъера лаьрхІача цаІ-ахи килограмм дукхагІа шура йоаккх цу ферма коллективо.

Уж толамаш даха карагІдоалийтача ферме чакхдоахача цхьацадолча балхех дувца доагІа. Масала, социалистически яхь. Шийй тайпара вІаштІехьъяьккха лелаю из хьайбаш леладераштa юкъе. Иштта, бетта баьча балха итогегІа ахчан премии карара кара тела цІе вьмпели яхье хьалхара моттиг яьккхача доярочана, бежа Іуна, ІаьсиЙ леладечоа мара лац. Шоай декхарех дика лоархІа а беш хььнала къахьега хьйбола хьайбаш леладераш укх тайпара белгалбоах. Масала, шура яккхара бетта план 115 процент совгІа кхоачашъяьча доярчана—20 сом, 110—15, 105—10 сом премеш тел. Иштта премеш тел шоаш Іунал деча довзана Іуллагара планаш совгІа шура яккхийта карагІдаьннача бежа Іушта, унахцІенен доагІачул дукхагІа дулх тІакхетийташи болча ІаьсиЙ леладераштa.

— Дикка опыт йолчарел ишта а вешта а шоаш яхье хьалхабаргбоацилга, хІаьта ахчан премеш шоашта кхоачаргйоацилга а хоаш цхьаболча доярчаша, бежа Іуша, ІаьсиЙ леладечар хьалха баькха хало яцар болха хьохамаш лакхдара. ХІаьта хІанза, кердача хьисапе яхье итог е йолаЙича дейз шоаш хьадечох дог лазаш, махулла дукхагІа хьайбай продукци якха гІерташ къахьег наха, — йоах колхоза председатела Чеботарев Иван Тимофеевича.

Колхоза доярашта юкъе аьржача яхье хІанз хьалха ба Яндиева Рашат, Цицухина Елена, Хаюрина Викату, Балаева Маржан. Масала, Рашата хІанзае 2150 килограмм шура яьккхай хІара кхоабача ІаттагІа, шера план 2300 йолаш. Цул 25—30 килограмм мара кІеаггагІа яц лакхе цІераш яьхача кхычо доярочаша яьккхар а.

Бежа Іушта юкъе хьалха ва Дайшигов Нино. Шера план 2310 йолаш 1900 килограмм совгІа шура льккхай леладеча ІулагІарча хІара ІаттагІара. Иштта овсаре къахьег ІаьсиЙ леладеча Бойко Раисас, Калайтанова Любас.

Белгалдаьккха доагІа лакхе цІераш яьха беррига хьайбаш леладераш цхьоалагІча фермера хилар.

Царед совгІа кхы а дукха нах ба цу коллективе хьадечох дог лазаш, дика хьокхамаш гойташ къахьегаш. Царех цаІ — ветеринари лор Умаров Аьхьмад.

— Сагем хилац цун ферме леладеча дерригача хьайбай унахцІенонга хьожаш чакх ца ваьлча. Цамогаш хиннача Іаттага хьажа, цунна дарба де цхьайолча хана бийсана юккъе а воагІа из ферме, — яхаш Умаров Аьхьмад вийна вала магац Бузуртанов Мухьмада. цо деча гІулакха геттара раьза волаш.

ТІатеІІа кийчо еш я колхозе хьайбаш Іангара дахара а. Фермай дукхагІйола помещенеш тоаьь, кІир теха доахак чулакха кийчъяьй. ХІаьта чура кхо, нувраш арайоаха транспортераш ерригаш а тоаль яьхай.

Соахьарчул дикагІен дукхагІен Іалашдеш да укх шера цхьадола доакъар а. Масала, йол планага хьежна Іалашъяьй, ча—хьайбаш цхьан шеран ах шеран кхоьб тоъаргдолаш, хІаьта баьций витаминни хьоар шера план 180 йолаш, 160 тонн даьккхад. Из тайпа доакъар хІанз генарий чІегІех, кортилгех довуккхаш да. Витаминни хьоар укх шера дин бІаь тонн дакккха дага ба колхозой.

Ши бригада я цу боахаме доакъар кийчдеш. Къаьстта дика кхоачашду шоашта хьалхашка латта декхараш Федюшкин Алексей Ивановича кулгалдеча бригадерча къахьегамхоша. Йоа план 335 йолаш 357 тонн кийчъяьй цар, хІаьта ча план 2300 йолаш 3800 тонн дІаоттадаьд аргІаш а даь. Уж дотташ хьинаре даьча лаьцар пенсе тІа болча бокххийча наха Исаев Къоазамен Мустапаев Бисолтан.

Цунца цхьана, силос йоллара план кхоачашъе карагІдоале тамаш я. Пхиъ-ах эзар мара кийчъяь яц из хІанз, шера планагІа кийчъе езар 11160 тонн йолаш.

— Къыча районашка, къаьстта а лоамашта юкъе ухнарашка, даггара догІаш делхача хана силоса хьажкІаш дІайийна хиннача тха кхаш долча моттиге дизаьча аьхки шоаза мара догІа ийлханзар. — йоах Чеботарев Иван Федоровича. — Из бахьан долаш тха силоса дІайийна хьажкІаш боарамга хьежжа дегІ даьккхя ялалехьа чуэца езаш хилар уж. Цудухьа вІаштІехьдаьннадац тха планагІа йоагІа силос Іалашъе. ХІинз из тайпа доакъар ялата чуэцача хьажкІий гІадамех, генарий чІегІех, кортилгех кийчдеш да боахаме. Лоаща аьлча, тхамел дола хьайбаш лерттІа Іангара дахара къоачам хургболаш доакъар Іалашдаь хургхиларах теш со.

М. ХАМАТХАНОВ.

ХАОТТАМИ ДІАЙИЙНА ХІАМАШИ

Сентябрь бетта дукхагІдолча деношка республике йІоахал йолаш хиннай. Дийнахьа 23 — 28 градусага кхоачаш фо дІоахлуш хиннад.

23 сентябре хилар гуйрийна дениц бийсаниц дІоахал нийслуш дола ди. Астрономически календарагІа цу хана дейз дІайолалу гуйре. Укх шера из нийсъеннай климатически ханаца а. Сентябра кхоалагІа декада йолалуш дени-буси юкъера лаьрхІача фегара температура 15 градус йІовхалгара юха а яьнна лохъяла йолаелар.

Хоьш ма хиллара, аьхки цхьайолч хана кхоачам хиллах догІаш дийлхадац. Бакъда, сентябре дукхагІа делхар догІаш. Цхьан бетта дукхагІйолча районашка 30 — 65 миллиметрага кхоачаш дийлхад уж.

ХІанз хьатІакхаьчай гурахьа дув ялаташ дІадера дикагІйола ханаш. Из дика хьувкъийтара чІоагІа лоархІаме да цхьатарра боаромагІа листа из хьатІадалар. Гурахьа ялаташ дІадера соахка хиннарел дикагІа да укх шерара агрометеорологически хьалаш. Лаьтта дикка тІаьда хилар торо хулийт дикагІча хана хІамаш дІае а хургболча хьуэкъама дика лара йолла а. Гурахьа ханнахьа культураш дІаеро торо хулийтаргья гуйранара вегетаци чакхъялалехьа уж дикка дегІаькхийта. Цар овлашка низ болийта, йохь ца яйташ уж Іангара яхийта. Нагахь сиена уж ханнахьа дІа ца юаш тІехьайоахе, церея хьалха цига дІайийна хинна культураш во хиннале хІаьта а. уж культураш кхоац шоай ханнахьа дегІаяхха, хІаьта уж Іана кІал болх дегІ хийнача хана, чІоагІъялаиза йолча хана. Иштта дІайийна культураш Іангара яьлча ниЙлха хулахете а цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи гурахьа культураш дІае лаьташ кийчдара балхаш эсала лел, хІаьта цхьадолча кхашка агротехнически боарам лоха болаш а ду уж. ХьагагІа горох хьаккІаш дукхача шерашка тІаьовла баьцаш дІайийна хинна кхаш дикагІа лоархІ гурахьа ялаташ дІадера. Бакъда цу гІулакха йоаттІача тайпара йоакхо ца еш боахамаш а долаш да.

Кхаш тІаьда хилча дукхагІа пайда боал удобренех. Цудухьа чІоагІа лоархІаме да кхашта эшарга хьежжа уж ханнахьа яхар.

Гуйре хьатІакхачарца дарзагІа делха долалу гуйран догІаш а. Цудухьа екхан йолаш денача хІара денах пайда а эцаш кхаьнагра балхаш сихагІа чакхдаха декхарийла ба лаьтта леладераш.

ХьатІакхоачаш латт октябре — гуйрай юкъ. Мишта хила тарлу из укх шера? СССР Гидрометцентра беча хоамах юкъера лаьрхІача октябрера температура норма хоалагІа хила тарлу (норма — 9 — 13 градус йІовхал). Бетта хьалхарча декаде фегара температура бийсана 5 — 10, дийнахьа 15 — 20 градус. воах ха пашка цхьайолча бийсашка вис йилла а деношка 7 — 12 градус йІовхал йолаш а дола догІаш 15 — 25 миллиметрга кхоачаш хила тарлу.

Л. ТОЛСТОКОРЕНКО,
йоккхагІйола инженер-агрометеоролог.

Кхоана — машинашъечун Ди

КЕРДА МУЛАШ ДОАХ

КПСС XXVI съезда сийленца накъабахара политически а къахьегама а хьинар айдаь къахьсташ болча «Красный молот» яхача завода машинашъераща дикача производственни хьокхамашца декъу машинашъечун Ди.

В. И. Ленин ваь 110 шу дизара кийчо еча юкъагӀа дахьа толамаш эша ца а долийташ, цехий, участкай, бригадий коллективаша, «Пятилетка толаме чакхъякка», «XXVI съезда — 26 хьинаре кӀира» яхаш девлл йолаш социалистически яхьа юкъе а яха. белгталара толамаш дахьад 10-ча пятилетка пхе шера планаш кхоачашъеча. Хьаеш йола промышленни продукци алхха дикъ шерам ах шерам, 1975 шера боврамца нийсийча, 33,7 процент дукхагӀа хиннай, планал совгӀа хьалый 1,5 миллион сома маьха продукци, арахеца продукци ше а дикагӀа я, 36 процент совгӀа йола оборудовани пачхьалкхен дикала Знак тӀайдлаш арахец.

Шерагара шерега эргайоахаш хьеаай производствам къахьегамен технологин организаци. Шерра юкъехкихьай къахьегама бригади формаш, дукхача станокаш тӀа а хьашт долча профессегӀа а бодх бар. Цу дерригача кӀамаша гӀо дахьд производства эффективность лакхъяра, материальни доагораэнергетически ресурсех пайда дикагӀа эцара. Алхха 1980 шера хьалхарча ах шера кхоьий металлопрокат — 810 тонн, электроэнерги — 980 эзар киловатт-сахьат совгӀа йоаго хӀама — 307 условии тонн, йовхала энерги — 202 гигакалори.

ХӀанз завода цехашка шерра яржай КПСС XXVI съезда даха ма доагӀара накъабахара 10-ча пятилетка пачхьалкхен план ханал хьалха кхоачашъяра духьа делаю социалистически яхь. № 5 йолча цеха коллектива декхар тӀаийцад 1980 шера мехндаьтта аппаратура хьаяра план ханал 4 ди хьалха кхоачашъе а планал совгӀа 200 эзар сома маьха продукци хьае а. № 15 йолча цеха коллектива — металлоконструкцеш хьаяра план ханал 10 ди хьалха кхоачашъе а дӀаухийта металлопрокат 13,5 тонн кӀезигъе а. № 14 йолча цхьа стержневан участка коллективо дош деннад КПСС аргӀанара съезд хьаелла ди балхаш алсамагӀа дирдеш шийла йолаш чӀоагӀлу смесаш хьаяра керда установка караерзаярцен белгалдаккха. П. Александровича керте латтача бригадо декхар тӀаийцад продукци хьаяра, шера план Сийлахь боккхача Октябра 63 шу дузаш кхоачашъе.

Иштта социалистически декхараш тӀаийцад Г. А. Гудушаури, В. Г. Мануков, Н. Г. Рыженков, В. И. Клименко, дукха кхыбараш керте латтача бригадаша. Къаьст-къаьста шийла яхь лелаеча дуккхача болхлоша инициатива кхайкаьй — машинашъечун Ди хьатӀаотташ хӀараие шерний 10-ча пятилетка задании кхоачашъе.

ДукхагӀа йолча цехаша, участкаша, бригадаша, бӀубенна кхоачашдутӀаийца декхараш, къахьегаме керда толамаш дахарца белгалдоаккх 10-гӀа пятилетка чакхйоалача шерада машинашъечун Ди.

10-ча пятилетка пачхьалкхен плани социалистически декхарацаш кхоачашдара хьалха латт № 5, № 17 йолча цехий коллективаш. Производствон къахьегами вӀаштӀехьбаккхара комплексни системā юкъе а йоаладь, из хаддаза эргайоахаш тоа а еш, цу цехий коллективаша лаьгӀ ца болийташ бу болх, массе бетта тӀеххоачашъю продукци хьаяре планаш, укх шера 8 бетта планал совгӀа хьаьай 554 эзар сома маьха продукци, планагӀа лаьрхӀачул дукхагӀа лохбаьб аппаратура хьаяргa бода мах — 134 эзар сом. Цу коллективаша ханал хьалха кхоачашъяй пхе шера план ахченца лоархӀам беш продукци хьаярга диллача а. № 5 йолча цеха коллектива цехий товарии группана юкъе лелаяьча социалистически яхье 8-зза хьалхара призовой моттиг яьккхай декхараш кхоачашдарга диллача. Цу цехе яхье правофлангови хинхаб: котельщикаш мя. А. С. Колесников, В. П. Кораблев, И. Ф. Шеинков; электросварщикаш — П. И. Епифанов, А. К. Манонов, П. Г. Плисов, А. П. Быков; резчикаш — А. Х. Марзаганов, Н. С. Дубовский, кхыбараш.

10 пятилетке болх лаьгӀ ца болийташ къахьег кузнечно-прессови цеха коллектива. Машинашъечун Ди цеха коллектива белгалдоаккх укх шера 8 бетта продукци хьяра план тӀеххкоачашъярна а поковкаци штампаши хьяра ше шера план чакхъяккхарца а. Цу цехе болх геттара дика бу къахьегама ветеранаша В. М. Наниева, В. С. Акатовске, кхычар. Пачхьалкхен плани социалистически декхарацаш бӀубенна кхоачащу чоп лоаладеча цеха коллектива; цу цехе хӀара шера планал совгӀа лоаладаьд 120—150 тонн чоп. 10-ча пятилетка план чопи сийрда бесаш дола металлаши лоаладара 10—12 ди хьалха чакхъяккхара мел эша хьалаш долаш я цеха коллектив. Машинашъечун Денна лакхача хьокхамашца накъавода цу цехера формовщик В. Н. Буслаев, обрубщик С. Байсаров, кхыбараш.

Цхьайола халонаш хьалхашка лаьттале а, продукци хьаяра 8 бетта план кхоачашъяьй №№ 6, 12, 14, 15 йолча цехий коллективаша. ТӀехьайнса лелар дукха ха яьначул тӀехьегӀа болх дика тоабеннаб № 2—3 йолча цехе. Цу цехий сборщикашеи станочникашеи дукхагӀа арахец цементировочни агрегаташ, буровой насосаш; сборочни участко мехндаьтта-промыслови оборудовани вӀашагӀйоллара планови задани кхоачашъю ер шоллагӀа бутт ба. Цу гӀулакха гӀо даьд цу цехашка станочниккийи слесарий-сборщиккийи къахьегам бригади формагӀа вӀаштӀехьбаккхаро. ХӀаьта социалистически яхье эггара дикагӀча хьокхамашка кхаьчай Х. Гудушауре кулгалдеш йола станочниккий комплексни бригада а Л. Г. Аванесова кулгалдеш йола слесарий-сборщиккий комплексни бригада а. Завод бӀарчча хьаийцача, машинашъечун Ди хӀаране шиний пхе шера производственни заданеш кхоачашъярца белгалдоаккх 184 болхлочо.

Завода инженерно-техническ болхлоштеи гӀулакхерчанахаи юкъе лоаттабе боагӀача-тайпара къовсам лоаттабу пачхьалкхен плани социалистически декхарацаш кхоачашдар духьа, производственни дешаш творчески къестаду, хьинаре дакъа лоац цехийи заводеи общественни вахаре. Царех ба мастераш Н. Нестеров, П. Завялов, М. Щербаков, М. Шарапов, А. Деменко, Л. Макарова, Х. Гачаев, Н. Черкин, дукха кхыбараш; инженераш-технологаш Л. Соловьева, В. Музыченко, В. Лисовой, О. Маринчак, Г. Бондаренко, Р. Мулько, инженераш-конструкторащ — В. Шульга, А. Трофименко, М. Величко, Д. Реузов, Н. Найденов, К. Санжарев, дукха кхыбараш.

Дахьа толамаш тхо гӀадлуташ да. Цунца цхьана, ала деза, заводо ритмично бац болх, хьеча хӀамай номенклатура заданеш кхоачашъяц, бизза йайда эцац чурта кхоачамех. КПСС XXVI съезда даха ма доагӀара накъадаха кийчлуш долча оаха тхоай хур дергда ер кхоачамбоацараш дӀададахара. Завода коллектива. КПСС XXVI съезд хьаелла ди белгалдаккхар духьа, декхар тӀаийцад продукци хьаярен маьхала дикхарен пхе шера план ханал хьалха кхоачашъе, пхе шера планал совгӀа 1 миллион 466 эзари сома маьха валови продукци хьае, 1 миллион 539 эзари сома маьха продукци маьхала яккха. Завода хӀара болхлочун, инженерно-технически болхлочун, гӀулакхерча сага декхар да КПСС XXVI съезда даха ма доагӀара накъадахар духьа делаю социалистически яхь йоаржанра даькъе я партен правительствам исторически решенаш чакхъяхара тӀехьалаттарнй хьалхарча мугӀарашка хилар.

К. ГОЦКИН,
«Красный молот» яхача завода къахьегамеи валаи отдела начальника заместитель.

КПСС XXVI съезда сийленца накъабахара шерра социалистически яхь йоаржаьй Грозненски «Трансмаш» яхача завода болхлоша. Цу яхье дег гӀоздоаха къахьегама толамаш а доахаш, даим хьалха латташ хьабоагӀа слесараш-сборщикаш, коммунистически къахьегама ударникаш Дадалов Хаваши Чернов Юрийи. Юкъера лаьрхӀача хӀара сменагӀа нормаш 130—140 процент кхоачашъю цар. Иштта хьинаре къахьегаш волча цу шинне-а эггара хьалхарчарна рапорт делар пятилетка кхоачашъярах.

СУРТА ТӀА: слесараш-сборщикаш Х. Дадалови Ю. Чернова.

З. БАТЧАЕВА сурт.

КЪАХЬЕГАМА СОВГӀАТ

Грозненски «Трансмаш» завода машинашъераша «ТӀехьабусараш боацаш бе болх» яхача девизагӀа шерра социалистически яхь йоаржаьй. Из вӀаштӀехьъяккхари цунна кулгалделтеи къаьстта дика тоадаьд. Цудухьа укх тӀеххьарча кхаь шера пачхьалкхен плани тӀаийца декхараши тӀеххкоачашдеш хьайоагӀа завода коллектив. ХӀаьта пятилетка хьалхарча шерашка тӀехьюсаш хиларах тӀадиса хинна пачхьалкхен декхар хӀанзале тӀера дӀа а даьккха, пхе шера план толамца кхоачашъеш я ва. Заводерча цехех, участкех, 17 бригадах цхьаккха а яц пачхьалкхен планаш кхоачаш ца еш.

ХӀанзлехьа нийтта бригада, цхьан участка, цхьан цеха коллективаца дикка тӀеххкоачашъяьй иттлагӀча пятилетка план. Царех я Бунтышев Ахьмад Сайдулаевич, Халидов Муса Халидович керте латта бригадаш, Кулгалдеча инструментальни участкаи Лопачев Александр Михайлович керте латтача ремонтно-механически цехи коллективаш. Цул совгӀа, массаза а шоай декхараш дикка тӀеххкоачаш а деш хьавоагӀаш волча 140 болхлочо таханарча денга кхачалехьа пхе шера план тӀеххкоачашъяьй. Царех 46 болхлочоа «ИттагӀча пятилетка ударник» яха сийлен цӀи еннай, вокхарна ила оттаный из сий дола цӀи. Ткъаь болхлочоа еннай «1980 шера социалистически яхье котваьннар» яха сийлен Знакаш. Царна юкъе ба фрезеровщик Абдурахманов Султан, токараш Ананченко Владимир Иванович, Саранова Лилия Петровна, сварщик Бедник Николай Григорьевич, цхы дукха бараш а. Иштта толамаш а доахаш шоай дезача цӀейна дика къахьегама совгӀат кийдаьхь накъабахкаб машинашъераш.

Ростовчанийн химикийн инициативагӀа яхье баьинараша дахьача къахьегама толамий хӀара дийнахьа итогаш ю. Уж дӀаязъеш цехашкарча, участкашкарча социалистически яхьа экранаш тӀа. Шоайла къовсам лоаттабеча болхлоша доахача толамий итогаш еча хана ларде луц дерригa технико-экономически хьокхамаш, къахьегамен производственни дисциплина, къахьегама овсарлец продукце дикали, кхыдараш. Уж дерригa хьокхамаш дикеи тӀехдикеи долаш къахьегаш бола болхлой бовзийташ социалистически яхья экрана тӀа цӀе ромбикаш оттаю, юкъера къахьийгачар тайпан цӀераштa тӀехьа сийна ромбикаш оттаю, хӀаьта во болх баьраш бовзийт Ӏаьржача ромбикаща.

Яхь иштта вӀаштӀехьяккхалехьа дукха болхлой бар тха заводе шоай нормаш кхоачаш ца еш, — йоах профсоюза завкома председатела Сибикин Владимир Михайловича. Эзараш болча болхлоех хӀанз нагахьа саг вац ший норма кхоачаш ца еш. БӀарчача бетта хаддаза яхье коталонаш а йоахаш чакхъяьннача, хьалхара моттиг яьккхача керттерча цеха предприяте карара кара тела ЦӀе байракх ахчан премии хьожаю. Предприятерча керттерча цехашта юкъе укх шера диказа хьалхара моттиг яьккхай Козлов Евгений Владимирович керте латтача механически цеха коллективо. ГӀояна йолча цехашта юкъе кхоэза хьалхара моттиг яьккхай Лопачев Александр Михайловича кулгалдеча ремонтно-механически цеха болхлоша. ДӀахо а праздовой моттигаш кхычарга ца кхачийта лерхӀаш я шаккхе а коллективе.

Укх тӀеххьарча шерашка завода болхлоша социалистически яхьа дукха керда формаш юкъейоалаяьй. Царех цхьарий цӀераш йоахаргья вай. «Профессех дикагӀвар», «Брак йоацаш продукци кийчъеш вар» яха цӀераш якара къовсам лоаттабу предприятерча болхлоша. Цу яхье баьинача даькъача толамий кварталагӀа цхьа итогаш ю. Дерригa хьокхамашта тӀехдика а долаш квартал чакхъяьннача болхлочоа «Профессех дикагӀвар» яха сийлен цӀи а луш чийтта сом преми лу. ХӀаьта цхьаккха тайпа брак ца чейсолийташ къахьегаш бараш шоай тамагӀа а долаш продукци кийчъе бокъо а луш, ахчаи преми «Брак йоацаш продукци кийчъеш вар» яха сийлен цӀин лу. ШоллагӀча квартале кхача итогех «Профессех дикагӀвар» яха сийлен цӀи елар пхийта болхлочоа. Царех ба ремонтно-механически цехера слесарь Шевченко Иван, ремонтно-инструментальни цехера токарь Осипов Виктор Павлович, заготовительни участкера штамповщица Кузнецова Люба, кхыбараш.

Заводе арахецача продукцех дукхагӀьяр цкъа дӀаелча юха ца ерзаеш дӀайохийташ я. Шоаш арахеца продукци тӀехдика мара а ца хулийташ, шоай тамагӀа долаш продукци кийчъе бокъо енна 17 болхло ва укхаза. Царна юкъе ба фрезеровщик Михайлов Сергей Федорович, сварщикаш Бедник Николай Григорьевич, Ещенко Александр Прокофьевич, токараш Ананченко Владимир Иванович, Мудаев Ляча Исмаилович, кхыбараш.

Шоай болхи социалистически яхьи иштта дика вӀаштӀехьъяьккха бола завода машинашъераш дикача производственни хьокхамашца накъабохк КПСС XXVI съезда. Дерригача технико-экономически хьокхамий бархӀ бетта план дикка тӀеххкоачашъяьй цар. Пачхьалкхен планагӀа лаьрхӀачул совгӀа маьхала яьккхай 115 эзар сом мах бола товарни продукци. Валови продукци арахецара бархӀ бетта план 101 процент кхоачаш а яь, планал совгӀа арахийцай 75 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци. Цу хаькъе заданел совгӀа кийтъяьй 60 совгӀа тракторни прицеп, 325 шасси. вешта аьлча соахка бархӀ бетта кийчъяьрел 22 процент дукхагӀа.

Къахьегама овсарле лакхъяра задани 103,7 процент кхоачашъяьй. Соахка бархӀ бетта хинначул из лакхьяй шиъ ахи процента. Дуккхал къахьегама овсарле лакхъярах кийтъяьй планал совгӀа мел кийтъяь продукци. Пачхьалкхенна пайда бара задани 112,7 процент кхоачаш а яь. планагӀа лаьрхӀачул совгӀа баь пайда 64 эзар сом да. Уж хьокхамаш тӀа-тӀа тоадеш къахьийгад завода машинашъераша укх сентябрь бетта а. Цудухьа хӀанзлехьа кхоачашъяьй цар мел бетта план.

Б. КОСТОЕВ.

ДАХА МА ДОАГГӀАРА НАКЪАДОЛХ...

ГӀ. Ахриева цӀерагӀа тха «Электроинструмент» завод йоаз вай мехка мегтел, доазонел гаьнка арахьа а. Тха продукци — электросверлильни машинаш дунен тӀарча 33 мехка кхуьйт.

ХӀара бетта, хӀара квартале призовой моттигаш йоах предприяте района, республика промышленни предприятешта юкъе.

Тха предприяте къахьегаш ба 17 къамах бола нах: эрсий, гӀалгӀай, украинцаш, нохчий, татараш, кхыбараш. КПСС XXVI съезда сийна къахьегама вахте а этта иттлагӀча пятилетка тӀеххьара шу толаме чакхдоаккхаш йоалл тха завод.

Деца тоам беш да, опыт йола начальник Костоева Мерем керте латтача сборочни цеха коллектива а цу толамах эӀамига дакъа доалаш ца хилар. Къайле яц, экспорте йодаш йола еррига электросверлильни машинаш укхаза, тха цехе вӀашагӀйоллаш хилар. Цудухьа шоашта тӀалатта гӀулакх чӀоагӀа беккхокхаме хеташ я тха хӀара сборщица.

Товарни продукци арахецара бархӀ бетта план 107 процент кхоачашъяьй, планал совгӀа арахийцай 43,5 эзар совгӀча сома маьха продукци. Къахьегама овсарле шу хьаладолелча дениз 108 процентага кхоачаш лакхъенний.

ХӀара денна шерагӀа яржгуллургйолча коммунистий форума сийна делаю социалистически яхь. Цунна юкъе доккха дакъа лоац хьалха латтача тха болхлоша. Хьаацаргья вай, масала, Сагова Забайдат. 1964 шера, завод когаш яха йолалуш мара ца хиннача, балха гоэза кулгашца тоьаш тха предприяти хиннача хана, сборочни цехе ученицалла балха ера из.

Долла хӀама керда дар цунна цу хана, производство йовзацар, тамаш йора болхлошта карагӀдувлaрех. Цхьабакъда, денгара ди массаза довл говзал, опыт ӀотӀаетталора. хӀаьта керттердар — уллув хьехамчаш бар. Массеха бутт баьлча, новкъостий гӀоьца говзал хьа а Ӏомаль, ше болх бе йолаелар из. БӀарг тӀера ца боаккхаш зувра новкъосташа доаха толамаш. Дилла моттиг йоацаш гӀадъяхаяр бӀарчча ше вӀашагӀъелла электросверлильни машина ший шин кулга юкъе гӀояла чакхъяьннача хана. Из ди диц ца луш дукха ха яьккхар цо.

Цу хана дениз 16 шу совгӀа ханнай. ХӀаьта хӀанз ший сменни нормаш 120 процент кхоачашъю цо, цуо хӀара продукци цкъа дӀаелча кхы юха ца ерзаеш дӀайохийт. Из «Коммунистически къахьегама ударник» я. «1979 шера социалистически яхье котъяьннар» яха знак еннай цунна.

Бетта планаш 130 процент совгӀа кхоачашъеча сборщиккий бригада бригадира Яндиева Дугурхана цӀи дика йоазаш я.

Кхо шу совгӀа ха мара яц кхоьна йоӀ Камурзоева Тамара тха заводе сборщица ученицалла балха ена. Массеха бутт баьлча бизза болх хьа а ийца ший кхетамца къахьега йолаелар из. Лоацаеча хана сменни профессеш Ӏомайр. машинка вӀашагӀйолла, лотор де, электропроводаш вӀашагӀ хувтта. Даим нормаш 130 процент кхоачашъю цо.

Цхьабакъда, сборочни цехе къаьстта чӀоагӀа сий деш я сборщикий бригадир Султыгова Насапхан. Сборщица ученица а йолаш заводе из балха ена шин шу доаллаепехьа а бригадир хилар цунах. ХӀана ше а я из къопачар хьехамча, цо хӀанзле а шоай коллективе говзал Ӏомаьй 40 совгӀча болхлочоа. Цудухьа хазаехи хьалтехадаи цун портрет завода а цеха а сийлен уллаш тӀа. Ший пятилетка хьогге кхоачаш а яь. хӀанз 1981 шера чотагӀа къахьегаш я из.

Тха цехо яхь делаю опыт йолча мастера Цурова Фатимас кулгалдеча коллективаца. Тхо наст-наста вӀашагӀдеттаду. дича бакъахьа дар дӀахьа оал, хӀаьта а яхь мишта дел лаьрххӀа зувра, шин-ше тӀехьа ца яиса гӀертар. ХӀанз укх сахьате хьалхе хьадда цхьаннега а сацанза я, карара кара ух из, из яла безам болаш цхьаккхаш а бац.

Тха сборочни цеха коллектив дог тийша я ше толам боаккхаргболгах.

Кхоана оаха белгалдоаккх традиционни цӀей — машинашъерий Ди. ТӀехдикача толамаща кхаьчад тхо цу денга, цул сийна оаха доаккхагӀдола социалистически декхараш тӀаийцад — пхе шера план оттаьча ханал хьалха кхоачашъе. ХӀаьта тхоай дош оаха диэза кхоачаш а дергда. Балха опыт тха йолаш а я, хӀаьта балхацара безам кхычахьара тӀаба безаш вӀалла а мичад тхо.

Х. ДАСКИЕВА,
ГӀ. Ахриева цӀерагӀча «Электроинструмент» яхача завода сборочни цеха мастер.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

АПН комментареш

ШЕ НИЙСА ЦА ХИЛАР ХЬАХЬЕКХА ПОЛИТИКА

1977 шера гураха лекхаш фанфараш а йолаш, тӀахьожаь фотоаппаратийн кино а теле а камерийн объективаш а йолаш Иерусалиме ший сийна оттаьча израильски салтий сийлен карауле юхе гӀолла ше тӀехвоалаш Садата хеталора, ше дӀатосса сепаратни политика фу дика хьатӀа а даргда беркате а хургда аьнна. Цхьабакъда, цунах хьахиинараш кэмп-дэвидски «машара» гӀулакха дӀадоладьраша чӀоагӀа кхайкадеи хиннача дика дараштa вӀалла тара а ца хинна кхы хӀамаш дар. Кэмп-Дэвиде тесса хинар машарен кхерамзлени фу а доацаш, герз хьаделга кхы а сихдара, тӀема провокацейи авантюрайи фу дар.

Дунен общественность цу хание а ьлар Ӏарбашта дукхьала берзабаь ба дига баь барт, аьнна. Кэмп-дэвидски документаш тӀа дукха къайлагӀа нуи доагӀаш хӀамаш а, хевишехьа а йита кхетае хала йола формулировкаш а йоллашехьа, цу ханнехьа массане а кхетадеш дар Кэмп-Дэвиде Вашингтон, Тель-Авив, Каир барта яха хӀама уж кхокхе а пачхьалкхе Гаргарча Малхбоалехьара гӀулакхаш меттадоаладара хьакъехьарча керттерча принципашта фактически тӀерапдар хилар.

Кэмп-Дэвиде оттаьча Гаргарча Малхбоалерча машара иллюзорни схема «гома» арахьа дисар 1967 шера оккупировать даьча территоре тӀара израильски бӀу дӀабаккхарах, цар къамаи суверении бокъонаш зархӀарах дола Ӏарбаша дӀадехаш хинараш. Къаьстта палестинашта духьала ерзаь яр соглашенеш.

Геттара чӀоагӀа тамаш болаш хӀама дар Вашингтоно енна «ахерамлея гаранташ» оалаш яраш дукхагӀа агресси тӀалаттача Египта а йоалаш. Израила, вешта аьлча Египта а Ӏарбий кхыча мехкашта а дукхьала дуккхаа гӀемаш хьедаьча мехка йоагӀаш хинна хилар. Договоро соцабиндар тӀом, амма, гӀулакх кхы а ахамачахьа доаккхаш, йо а ца йоаш йолча Гаргарча Малхбоалехьарча конфликта кхуврча чурча цӀера даьтта тӀахийцар. Цунна тешал ду Израила Ливана духьала герзаца еш йола провокацеш сиххьаьро, доалахарча Ӏарбий мехкашта духьала израильски военщино еча демонстрацеша, оккупированни долча Ӏарбий лаьтташка бахача маьрша ваха духьала еча массови репрессешеи карательни операцешеи. Израилан Египтан юкъера тӀом сацарах дешашца декхараш ирал совгӀа даь хӀама дац. Ма дарра аьлча, кхыметтел 1980 шера 26 январе ший бӀу Эль-Аришана малхбоалехьа гӀолла Рас - Мухаммедага кхачнала тӀехьашка баьккхачул тӀехьагӀа а, Синайски ахгӀайрен доккха дакъа дӀахецаш яц Израиль.

Сепаратни договоро йоккхий тӀема а политически а гӀойленаш кхачийтай Израилага. Эггара боккхагӀа бола Ӏарбий мохк юкъерабаьккхаб израильски агресси дӀаяукхара а Ӏарбий законни бокъонаши хьашташи юхаметтаоттадара а доаттабеча берригача Ӏарбий къовсама юкъера. Бокъонца лаьрхӀача Израила лудалар 1967 шера ший дӀа вӀаштӀехьа ца даьнар — ший лоӀам дӀакхайкабир фактически шоаш эшара мукӀарло деш хиннача Египта кулгалхошка.

Цул совгӀа, компетентни обозревателаша деча тешалагӀа, Ӏарбий прогрессивни режимашта духьаларча гӀулакхашта координаци яреи хӀаране ше-ше дергдараш дӀатӀаэцарея, доазонаш тӀа а мехкашта чухьа а герзашцара конфликташ хьеяра, палестински духьалеи болама барт эгӀабареи из тоӀабареи даькъера массехк къайлагӀа соглашени яьй Садата Бегинца сепаратни договора гома чу.

Цу къайлагӀча соглашенешка хьежа хьалхе а уйла яьй Садата египетски эскара израильски агрессена духьала латтар доацаш кхы гӀулакх лехара деша. Цу регионера къамий-кортамукъален революцеш теӀаяра волча жандарма гӀулакх ше ра а хинна дӀатӀаийца, сепаратни договора кулгаш а яздалехьа, кхыметтел американцаша шийна дойтаргда аьнна герзхьа а кхачалехьа ахийта волаелар Садат египетски тӀема гӀулакхаш тӀара нахи техникеи Африкански Роге, Омане, кхыча контрреволюци сихха хьаллаца езаш мел йолча моттигашка. Укх шера апрель бетта бандитий хьсаве Ирана чухьйлха американски десантникаш цу гӀулакха кийчбала египетски базашка чубитар Садата. Цо духьал гӀо ду Афганистана контрреволюциони низашта.

Египетски фунтий цхьан миллиардал тӀехйоалаш хинна Египта тӀема расходаш кӀезигьенний. Израилаца тӀом лаьттача шерашка хиннача боарам тӀа лоаттаю уж. Амма нагахьа санна хьалха египетски халкъо шийна баь эшам израильски агрессе тӀаоттаьь халонаш дӀанхара нийсача гӀулакха лоаттабеча къовсама духьа, империализмах ший мохк лорабара беш хиннабале а, хӀанз из хӀама де дезаш да неоколониализмана дагалаттараш кхоачашдара — Гаргарчеи Юкъарчеи Малхбоале а Африке а корга муахьалеи болам тоӀабара.

Кэмп-Дэвидо импульс еннай машара а йоацаш цунна духьаларча процесса — Гаргарча а Юкъерча а Малхбоаленна милитаризаци яр сихдара. Цу тӀа а Гаргарча Малхбоале боацаш бола «машар» Ӏалацибара вола цаӀ мара воацa гарант хила декхараш шоаш тӀаийца хиларагӀа ШашагӀкхийттача Штаташа шоашна юридически бокъонаш» кхаьчарга лерхӀ герз хьаделга дӀахо сихдар нийса ларгӀара меттел, цига духьал шоай тӀема низаш лоаттадегта чӀоагӀде а. Пентагона торо хиннай бокъонца йолча «чӀоагӀаленна кӀалъувттаеча хӀамашка» кхача, вешта аьлча, ший тӀема низаш соцдохаш шолгӀарала лувца йиш йолча а цигара Гаргарча Малхбоален ерригача регионаи Советски Союза къулбехьара деазув а чулоацаш йолча цунах йоахача районаштен дилла тӀахьожам лоаттабе торо хулийташ йолча базашка кхача.

Цу дерригача агрессиви гӀулакхашта. Израилицеи Египетацеи цхьана шоаш кулсаш яздаьча соглашене кӀийлен тӀа, шоаш гӀо а деш Негев яхача яьссалене хьалъеш латтача израильски кердача базаех санна, иштта Синаерчеи Шеча форда йистерчеи египетски базаех а пайда ийбе лерхӀаш я США. Цунца цхьана соглашени яьй Оманерча, Кенерча, Сомалерча тӀема базаштеи тайп-тайпарча кхыча тӀема объекташтеи арендовать деш.

Иштта, цхьайола итогаш ергъя вай. Фу деннад Гаргарча Малхбоаленна цул доакъошхоиа шерра рекламировани еча кэмп-дэвидски барто?

Цхьа-дале, цо зелуш алсамдаьхад цу регионера американски тӀема низаш. ШоагӀа-дале, Израила уллув Египет яха цхьаькха моттигера жандарм хьакулга. Кэмп-Дэвида тӀкъама кӀал Египет тӀа-тӀа чӀоагӀагӀа дӀайоаш латт империализма вордах, Гаргарча Малхбоалереи Африкереи египтянашта а берригача Ӏарбашта а хийра дола США хьашташ лорадара эхь дайна декхар цунна тӀа а дуллаш. КхоалагӀа-дале, барта гома чуххь цхьанна а тайпара къоастаьяц Гаргарча Малхбоалехьарча гӀулакхий дог — палестински проблема. Кэмп-Давидо тӀаплаш яц палестиницй шоаш къастара, шоай суверении пачхьалкхе хьаяра йола бокъо. Договора гома чухь ец латта «автономех» йола переговораш-м бокъонца лаьрхӀача. Иордан яхача долача хи малхбузехьара йисти Газа сектора Израила дӀалацар юхалерзаден цига ехача мугатий нах бахача моттигашта «легализаци ен» лаьрхӀа хӀама да. ХӀаьта, тӀеххьара а, сепаратни барто чӀоагӀьяьй Израила агрессивность. Иерусалим дӀанхаллара, сих-сиха Ливана чухьелхара, оккупированни территоре тӀа гӀалрал лелладара цул кулгаш мукъа а доахаш.

Цу тайпара, кэмп-дэвидски барто машар беннабац Гаргарча Малхбоаленна, гаьна бахкхаб из. «Хаттар отт, — кертагӀдоахар Л. И. Брежнева, — хьатӀакхаьча еций-теш сепаратни барта Ӏарбашта духьаларча политикана гонахьа хьукилга соцале деза ха? ХьатӀакхаьча ецйй-теш гаргарча Малхбоалехьара гӀулакх лертӀаданккхар цаӀ мара доацача нийсача хьерсам чу нийсду ха, вешта аьлча дерригача цу децаша хьаштдоланн долча оагӀонаца, цкхо яц. Палестина мукъалкхара Организаци а юкъе йолаш, коллективно из дошта къоастадара накъхьа тӀа доанна ха?» Из «а хьатӀакхьчаь». Гаргарча Малхбоален проблема къоастае еза.

Л. МЕДВЕДКО,
исторически Ӏилмий кандидат.

(АПН).

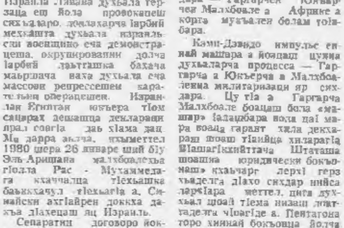

Гунахьа доаце дукха мах бовбара политика дӀахо лелаеш я Сальвадоре тӀема граждански хунта. Дика керте латтарий деятелаша деча хоамех шу доладелча дениз 6 эзар саг вийнав мехка.

ТӀехь-тӀехьагӀа айлуш латта халкъа эгӀазал юхатоха гӀерташ, патриотически низаш кхераде гӀерташ США Ӏомаеш герзашца кийчъеш йолча реакционни военщина цӀий Ӏоухийт режима духьала гӀайттача наьха.

СУРТА ТӀА: улица тӀа патриоташ лувцача хана.

Пренса — Латина — ТАСС сурт.

Мехка эгача реакционни режима духьалара къовсам лӀбеш да Гватемала халкъ. Мехка хӀанз йолаш я кхоъ революционни организаци — Повстанчески герзашцара низаш, Къебарий партизански эскар, ГӀеттача халкъа организаци. Цу организацей членаш дуккхача халкъо хьал а лоацаш къовсам лоаттабеш ба моттигерча олигархе, латифундистий, кхыча мехкашкарча монополей оагӀонгахьара кхьа ца хеташ лолаеча эксплуатацена духьала, цар дӀадех фашистски диктатуро мехка йолаяь террор соцалтилга, сага демократически паргӀатонаши бокъонаши юхаметтаоттайтилга. Къовсама юкъе дакъа лоац индейцашеи фермерашеи (сурта тӀа).

Кейстон — ТАСС сурт.

МОСКВА. Укх бетта 80 шу дуз вовзаш вола советски график, СССР халкъа художник Борис Ефимович Ефимов ваьча дийнахьа дена.

Дукхахча итт шерашка — хьалхарча пятилеткай шерашка, Сийлахь-боккхача Даймехкан тІеман шерашка, тІом дІабаьлчахьа тІехьагІарча машарерча ханашна — тешшаме халкъа гІулакх деш хилла социализма мехкий моастагІашта меттахьа еттаеш бола талант йолча карикатуриста Ефимов Борисе «декъал дола къоалам».

В. САВОСТЬЯНОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ЗИЗАЙИ ХЬУН БЕРКАТЕН ВЫСТАВКА

С. М. Кирова цІерагІа культурай салаІарен парке хилар Грозне халкъа депутатий городской Советон. Іалам лорадара Іолча Ерригроссийски общества республикански Советов кийчъань зизайн хьун беркатен выставка.

Выставке гойташ дар тайп-тайпара дукха зизаш — розаш, астраш, бе-бе - бесаш дола гвоздикаш, тоа мо цІе сальвиеш, ховха нетунеш, калаш, кхыдараш. Іалькмате дукха яр укхава тайп-тайпара кийчъань композицеш, хоза вІашагІтеха бунеташ, хьадаь зизай тусараш. Дика яр кхабилгашкарча зизай коллекци. Уж коллекцеш хІанз дукха яьржай промышленни предприятей цехашка, учреждений кабинеташка.

Цхьабакъда, массарел а хозагІа яр «КПСС XXVI съезд накъадолкаш» яха зизай панно.

Уж мо дог гІоздохаш яр республикерча хьуний боахамаша хьуи беркатах кийчъань хиина экспозицеш а. Укхаза шортта гойташ бар хьунагІара Іежаш, кхораш, эсташ, бІараш, гІирингаш, наркаш, хьайдаргаш, кокаш, кхыбола хьун сом а комараш а. Массава а цевоахкхаш хоза коллекци яр жІале нускалех пенсионеркас Азарова Аида Михайловнас кийчъань гойташ хиннар.

Выставке баьхкарашта сакъердам а хьаэца пайда а болаш яр укхаза гойташ хиича хьун сомахи комарехи ях варенк, повидал, компот, сок, дачхах ях хІамаш.

Виъ эзар саргта саг хиннав цу выставкега хьожиш. Дукхачар цунах лаьца безаме дІайха дешаш яздаьд укхазарча книжка тІа: «Зизаши хьун беркати» яхача выставко эстетически салоІам беш дог гІоздаьккхад тха. Іалькмате чІоагІа езаенай тхона «КхертІошта зиза тоавча хина», «КІайденнад ветераний кортош», «Цхьаккха вицвенна, цхьаккха дицденнадац» яхеи кхыболеи экспозицеш.

Цу выставке дакъа лоацаш хиннача дукхахча организацешта, къаьст-къаьстача наха тийннад дукха дипломаш ахчан премеши.

П. МИНАЕВ,
выставка жюре председатель.

ЦИРКЕ ПРЕМЬЕРА

ЦІИ ХЕЗА ДИНАСТИ

К. С. Станиславске системаца хІоизара театр дувзаделча санна, цирках юзаенна я ДуровгІар школа.

Йовзаш йола цирковн династи дІайолаль ДуровгІар Анатолийн Владимирн 100 шу хьалха ербаьннаб эрсий цирковн арене. Цар бераша, берий бераша ноахалгара ноахалга йоаккхаш дегІаккхул дуровски школа сийлен традицеш. КхоалагІча октябре грозненски цирке керда сезон хьеллаш хургья Дурова Тереза Васильевна.

Берий хана дена Тереза Васильевнас шийн хургІола професси къоастаь хиннай. Шеко а йоацаш, цо дагалаьца хиннар цаІ дар — оалхазараши хьайбаши Іомадеш йола дрессировщин хулилга. Бакъда, дага а доацаш халонаш дукъаьла оттар. ЦІагІарчар аьлар: «ХІанзалца манежа тІа биййнараш ДуровгІар маІа нах хиннаб. Хьо цІен традици йохае йоалл?» Традици йохае безам болаш яцар со, бакъда, дего къоавбалбаь никъ боацаш се мишта юсаргья а хацар, яхаш дуэц Терезас.

Итт класс чакхъиьккхачул тІехьагІа кхувш йоагІаш йола йоІ цирка гаьна хилийтар дукха Таганроге дах нана йолча яхийтар. Бакъда, цох хІама хилацар. ЙоІ институте деша отта иийча а ца луш, шийна берий хана дена дагалаьттар кхоачашде йолаелар. ДуровгІар таганрогски усадьбах зверинец хилар. Тереза сихъенна жІалеш, котамаш, боргІалаш, цицхолгаш, зІамига оакхарий Іомаде йолаелар. Цуна чІоагІа гІаддаха новкъостал деш хулар лоалахара бераш.

ТІеххьара а, де хІама доацаш биса дай раьза хилар. Бакъда, Терезана хьалхашка оттадаь деккар атта дацар. Дрессировщик хьай хила безам баде, хьай оригинальни номер кийчъс, аьлар цуга. Из хила езар ДуровгІар дезало хІанзалца цирке хьахьекхачарна тара йоацаш.

Дукха къахьийга номер кийчйир. Терзас из эггара хьалха батумски цирке хьокха лаьрхІадар. Циттача догадоацар хилар. ЦІаьхха намогаш хилар цогал. Лазар кхыча оакхарашта дІадалар кхерам болаш дар. Иштта хьайбай еррига группа хувца езаш хилар. Дуккхача бетташка, шерашка хьийга къа зехьа дайра.

Денал доацача сага цу тайпара халахетар хилча, цун шийн балхах дог эккха мегар. Бакъда, Тереза халонех кхераялаэзар. Юха а деннеи бийсанкеи ваб ца еш, керда номер кийчйир цо. Цун эггара хьалхара номер зрителашта бІаргайра 1946 шера. Из дар город Пензе. Тереза цІи хезача шийн дах-дас Анатолий Дурова дІайолаьча традицегІа клоуна баракъаш а тІадийха ше Іомадаьча хьайбашца манежа тІа яьлар.

Дрессировщикъ кийчъань номераш мел чоалхане я боккъонца кхетадергдац специалист воацачо. Специалисташта - дрессировщикашта, зоологашта мара йовзац хьайбай оамалаш, хац цорна фу кврагІдаргда.

Масала, Терезай аттракционе я укх тайпара трюк. Дрессировщик гІанда тІа Іоюж, Монри яха пилла цунна тІагІолла тІех а дьале дІадода. Из мел хала а кхераме а трюк я хац зрителашта. Доазол дехьа из номер оттевенна цхьа дрессировщик пилло ког тІалайта вийра.

Кортамукъа лелача пилло когаш цІаккха лакха хьалъайдац, цо уж тІехадеш леладу. Шийна духьала нийсъеннача хІамашта ког тІатохе муцІарца хьалхашкара дІакхосс, е иа йита а йите гобаьккхе дІайода. Дувцилга йоацаш дукха къахьийгад Терезас Монри Іомадеш. ХІаьта а из вІаштІехьдаргдацар, йоах Терезас, хьайбащца доттагІал леладеш ца хилча.

Хьайбашта етташ, тІачувхаш, кхерам тІатесса трюкаш е Іомадац РСФСР халкъа артисткас Т. Дуровас. ДуровгІар школана дерде улл хьайбаш дезилга, уж хьоастилга. Хьайбай оамалаш, цар психика Іомаю дрессировщика. Цо Іомадаьча хьайбашта хов шоашта манеже тІацувхаргбоацилга, цигача шоашта даа мерза хІама лургдолга.

Хьайбашцара, оакхарашцара безам совбоаккхаргболаш уж еаа, царца доттагІал леладе нах тІахьехаш номер я РСФСР халкъа артисткас Т. Дуровас манежа тІа гойтар.

Кердача программе цирковн жанрех йола тайп-тайпара номераш я. Укхаза ба акробаташ, жонглераш, музыкальни эксцентрикаш, эквилибристаш... Представлени чакхъяллалца зрителашта сакъердам бергба клоунаша Гаврилов Викторей Петров Валерей.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

ХЬАЙИЙЛЛАЙ АГИТПЛОЩАДКА

Укх деношка город Грознерча йиълагІча микрорайоне торжественни хьале хьайийллай керда агитплощадка. Из я эстрада, экран, кинобудка йола, кхо бІаь саг Іохоавалла гІандаш а латташ йола моттиг.

Цига гулбеннача микрорайоне бахача дукхача наха хьалхашка къамаьл деш КПСС Ленински райкома секретара М. И. Сальниковас белгалдаьккхар из агитплощадка хьаелларо нах бахача моттигашкара агитационно-пропагандистски болх дІахо тоабара йоккха торонаш лургхилар. Агитплощадке къахьегамхой вІашагІбетталургба партийни, советски болхлошца, лектораща, яздархоща, художникаша. Нах салоІаш болча деношка укхаза хьахьокхаш хургда документальни, Іилман-популярни, художественни кинофильмаш. Агитплощадке беча балха юкъе дикка йоккха моттиг дІалоацаш хургба кхелетарашцен катирхощцен беш бола кхетама болх.

Грозненски кооперативни техникума партийни организаце секретара М. Н. Анисимовас дош делар гулбеннарашта техникума коллективо агитплощадкана шефство лелаергья, бахача наха юкъе беш бола кхетама болх тоабергба аьнна.

ОДЕССА. «Шота Руставели» яха океански лайнер форда порте.
И. ПАВЛЕНКО сурт. ТАСС фотохроника.

КЕРДА ТРАДИЦЕШИ ОБРЯДАШИ — ВАХАРЕ!

НАЬХА ВАХАР ХОЗАГІЕИ ДИЗЗАГІЕИ ХУРГДОЛАШ

Наьха вахаре хулаш долча лоархІамеча гІулакхашца юкъаенна йола традицеш, обрядаш цІейши бІаьшеренашка хьахиннад. Вахара массе оагІох хьерчалуш долча цар дакъа лаьнад общественни хоралы, наьха оамалаш, хІаьта иштта цар сакхетам хьахилара юкъе. Шийн вахаре хулаш дола лоархІаме хІамаш белгалдаха лоии саг хиларах гоаза пайда ийшаб дино. Бер дар, саг йоалаяр-маьре яхар, кхыдола лоархІаме хІамаш дии ритуалий цепаре дергадид цо.

Цхьабакъда, вай мехка керда вахар кхотдьиначул тІехьагІа дии гІулакх овлангара деиз хувцадала доладелар. Социалистически общественни цунца цхьана наьха сакхеташ дІахо дегІа ме ух тІа-тІа кІезиглуш боагІа общественни къаьст - къаьстачи граждании вахара дино беш бола Іоткъам. Кердача вахаро хьа а даьд хьадеш а лётт керда, советски цІейши, традицеши обрядаши. Цар керттера башхало я дІаяхача замах юхедисача вочa гІулакхех къахьегамхой вахар цар ІоцІендеш хилар.

Кердача советски обрядий керттера декхар да граждании коммунистически сакхетам, пачхаьлихенна, общественни дезалаш хьалхашкара цар бехктокхам лакхбелга. Из къаьтта белгалдаьккхад «Идеологически, политикокхетама болх дІахо тоабарах болча» КПСС ЦК соцам тІа.

Сага вахаре хулача эггара лоархІамегІча гІулакхех цаІ да саг йоалаяр-маьре яхар. Керда дезал хьахилларах къонаьбарашта шоашта а уж безарашта-бовзарашта а хулаш йола дегагІоаш тоами къаьстта дика хьахьокх цуица ювзаенна йолча обрядо. МагІалбика Загса городской отдели культура учрежденеши тІа-тІа хьинарегІа къахьегаш я наьха вахар кердача цІейшца, традицешцен обрядашцен хозагІа а диззагІа а де гІерташ. ХІана дукхагІа хул тхо долча саг йоалаяр-маьре яхар торжественни хьалашка дІаядеш йола моттигаш, комсомольско - кагирхой хьоалчагІаш. Иштта соахкарча шера деиз саг йоалаяр-маьре яхар торжественни хьалашка дІаядеш 50, комсомольско-кагирхой хьоалчагІаш деш 10 моттиг хиннай районе. МагІалбике хьахиннай ала мегарда наха дег чу кхаш, шоай юкъара вахар дІадоладеча къоначарна а цар цу дийнахьа хьоашалгІа хьийкарашта а массаза дагалаттаргйола ритуал.

Иштта, дукха ха йоацаш № 13 йолча школа физкультура хьехархочо Матиев Мусий Тухана цу школе математика хьехаш йола Газикова Султана Аминат йоалаяр торжественни хьалашка дІаядеш хилар тхо. Шоай новкъостий, безараши-бовзараши тІехьа а болаь зале чубаьлар зІамига саги нускали. Укхаза царна духьала баьхкар КПСС горкома секретарь Т. Д. Алибогачиева, горисполкома секретарь В. С. Занкина, горсовета депутаташ, Загса болхлой.

Юхьит дІайолалуш гІулакх дІахьош йолча Загса заведующийс аргІ-аргІагІа зІамигача сагаген нускалгеи шоай дІахора вахар вІаши дувзара шаккхе а раьза бий уж, аьнна хаттар дир. Тухапеи Аминатеи, вІаши бІара а хьежа, из бакъдеш жоп деннача тІехьагІа саг йоалаяра-маьре яхара регистраци еча книжка тІа кулгаш яздайт царга. Царна тІехьа цу книжка тІа кулгаш язду зІамигача саген нускалеи шин тешо. ГІулакх дІахьош йолчо йоах: «Саг йоалаярах-маьре яхарахи дезалахи долча закона кодексага хьежжа шун брака регистраци яьй. ХІанзачул тІехьагІа марш сесаги да шо». ГІулакх дІахьош йолчо шоашта хьатІадена гІозараш цІелтех дІахьа доахк къоначар. Из деррига сатийна а озабенна боацаш а кховчащду цар.

ГІулакх дІахьош йолчо дІахо йоах: «Тха деза, къонадараш! ГІоза а иразе а ди да тахан шуга денар: оаш дІадоладу керда вахар. ХІанзачул тІехьагІа цаІ шоллагІчоа тешаме оагІув а болаш дІахьоргба оаш шоай вахара никъ. Оаш чІоагІа овла бола советски дезал хьабар лов тхона. Дезал чІоагІа хилларга хьежжа общество а чІоагІа хулга хоаш хилалаш. ЦІаккха а биц ма балийталаш шо дезаш а шун йоахо еш а шоаш хьалкхедаь дай-ноаной. Ираз долаш хилда шо!»

- Гулбеннача тІоараш деттаж, дег тІара ловцаш доахаш къоначарна дІалу саг йоалаярах-маьре яхарах дола тешал.

Иштта дика чакхдувл комсомольско - кагирхой хьоалчагІаш а. Дукха ха йоацаш цу тайпара хьоалчагІа дир ВЛКСМ МагІалбина горкома хьалхарча секретара Боков Шамсуддина ГІапурен «Чечингсельстрой» треста МагІалбикерча ПМК инженера-экономиста Мархиева Михаила Лизаси.

Нускал а зІамига саг а доладеш боагІа замеш хьакхьачар хьоалчагІа дІадахьара кийчъаьча зале. Укхаза царна духьалбаьхкар горсовета депутаташ, общественни организацей викалаши горзагса болхлойи. Саг йоалар-маьре яхар дІаяздергга лакхе вай дийцначa тайпара хилар укхаза а. Цул тІехьагІа лоххаш оандар, деш халхараши доахаш иллеши долаш дика сакъийрдар укхаза.

Загса болхлой шоай тІара дийнахьа болх эргабоахаш тоабе, наьха хьашташ дикагІа кхоачашдара из дІатІаберзабе гІерт. ТІеххьарча хана бер дарах дола тешал горбольница бераш деча отделене медицински болхлой, дай-ноаной, общественноста викалаш юкъе а болаш торжественни хьалашка дІателилга юкъедоаладаьд оаха. Цига бера даьна-нанна ловцаш доах цунах Даьхенна къамапна, дьшта ма хетта саг хьалкхер лов.

Цхьабакъда, керда цІейши, обрядаши традицеши ма хетта шерра юкъеиъхкалц районна къахьегамхой вахара. ТІехьа тІайоагІача хана уж шерагІа йоаржалра дукха къахьега деза района партийни, советски, общественни организацеша.

Л. АРЧАКОВА,
МагІалбика городской Загса заведующий.

ФИЛАТЕЛИСТА КОЛЛЕКЦЕНА ЮКЪЕ

Вай мехка XXII Олимпийски ловзарашта хетаь дукха почтови маркаш арахийцай. Московски Олимпиада филателистически хроника алхха маркаш мара йоацеш хиннац. Ховш ма дий филателисташа маркаш гульь ца Іеш иштта маркаш тІайоахка письмо бетташи карточкаши а дІайоальча лаьрххІача маркай оттискаш а гульеш хилар.

Олимпийски ловзарашта хетабаь хиннаб 4 а 6 а кепиг доахкха стандартни маркаш тІайоахка 80 ботт. ХІаьта Олимпийски цІера эстафета хьахьекха бола ше санна кхы йоаца марка тІайоалла цхьа ботт. Ловзарий программана юкъе дахьача спорта деррига тайпанта, хІаьта иштта а Олимпиада хьеллареи дІакъовлареи церемонешта хетадаь да письмо беттаи тІара сурташ. Цар тІа хьахьекха я тайп-тайпара олимпийски объекташ, цу даькъе Олимпийски юрт, Керттера пресс-Центр, «Олимпиада-80» Оргкомитета здани а йолаш. Цхьадолча письмо бетташ тІа хьахьекха я чайтонг Миша — московски Олимпиада талисман. ХІара письмо бетта тІа Ловзарий эмблемеи «XXII Олимпиада Ловзараш. Москва. 1980» яха йовзуви да.

Иштта арахийца да цхьан оагІорахьа яздаь дола шоаш санна кхы доаца сурташ тІадатта маркаш йоахка 13 карточка (къаьстта уж маркаш кхы аракецарйолаш яц).

ЛаьрххІа кийчъань хиннай спортивни яхаштен Олимпиада кхыча событештен хетаь 38 почтови штемпель. ЙоагІ-йоагІача темагІа письмо бетташ тІареи открыткаш тІареи маркаш дІайоалра арахийца хиннай уж. Штемпелаш тІа хиннад Олимпиада-80 спорта деррига тайпаш, хьахьекха хиннай Олимпийски юрт, Керттера пресс-центр. Штемпелаш хетаь хиннай Ловзараш хьаделлареи дІакъовлареи, культурни программана. ХІара олимпийски города. Москве хиннача МОК 83 сессена. Ловзараш хиннача моттигашка, туристаш бахача гостиницашка олимпийски юрта вІашагІъехна хиннача ханна йолча почтови отделенешка а. ХІаьта иштта лаьрххІа коллекционерашта вІашагІъехача шин центрей дІайовеш хиннай маркаш.

Вакс ИЗЯСЛАВ.
АПН.

СалоІача деношка хургда

27 сентябрь

С. М. Кирова цІерагІа культурай салаІарен парк. 10.00. Болх беш хургья еррига аттракционаш. 10.00. «Кавказа аиараш» яха радиоконцерт. 16.00. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 16.00. Кинолектори. «Саги Іалами» яха лекци. 17.00. Баьццара театр. Симфонически оркестра концерт. 18.00. Художественна самодеятельноста концерт. 19.00. Кинолекторий. «Автомобиль никъ, гІашло» яха кинофильм.

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 11.00. Дукхача наьха сакъердар. Берашта йола киноутренник. 16.00. Эстради оркестра концерт. 18.00 Духовой оркестра концерт. 19.00. Гуйранара бал.

Химикий культура Дворец. 12.00 ЦхьоалагІча классе дешаш бариЗ цІей. 17.00. Духовой оркестра концерт. 18.00. «Вай вІира» яха радиожурнал. «Хьамсаргіа завода гІулакхаши нахи» яха лекци.

«Оргтехника» объединене культура ЦІа. 10.00. Хьехархочун Денна хетадаь утренник.

28 сентябрь

С. М. Кирова цІерагІа культурин салаІарен парк. 10.00. Машинашъечун Денна хетадаь дукхача наьха сакъердар 10.00. Болх беш хургья еррига аттракционаш. 14.00. Машинашъечун Денна хетадаь радиоконцерт. 16.00. Кинолектори. «Машинашъечун Ди» яха лекци. 17.00. Музыкальни эстрада. Симфонически оркестра концерт. 19.00. Кинолектори. «Автомобиль никъ, гІашло» яха кинофильм.

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. «Доно гуйра» яха дукхача наьха сакъердар. 11.00. Берашта радиоутренник. 18.00. Духовой оркестра концерт. 19.00 Кагирхой салаІара сайре.

Химикий культура Дворец. 9.00. «КІай ладья» яха шахматаш еарий клуб хургья болх беш. 10.30. Берашта дола ловзарий. 11.00. Болх беш хургда «Нийсархо» яха берий кинотеатр. 18.00. «Идала йистера моттигаш» яха кинопанорама.

«Оргтехника» объединене культура ЦІа. 11.00. «Хьаьзца телеграмма» яха художественни фильм. 19.00. Машинашъечун Денна хетаь тематически сайре.

МАШАРА СОВЕТСКИ ФОНД

Машареи прогрессеи духьа

Машара Советски Фонд кийчлуш я ше вІашагІъехна 20 шу дуза ди деадара. Цунца дувзаденна Фонда правлене председатела, вовзаш волча советски яздархочо Полевой Борисе сона дийцар ер дар:

— СССР-а общественни организацей инициативагІа 1961 шера вІашагІъеллай машара Советски Фонд (СФМ). Устава яххача бесса цІий керттера декхар да аьнна цо белгалдаьккхад «организацешта, боламашта, машар чІоагІбара, къаман кортамукъал а паргІато а яккхара, халкъашта юкъера доттагІал а цхьана гІулакхаш а дегІакхувлара, ядерни герз, дукха нах боабеш йола кхыйола средстваш ехкара, деррига герз цІендаь дІадаккхара тІехьа къовсам лоаттабеча наха финансови гІо делга».

Машара Фонда учреждениеш советски наха дег тІара къоабал а яь тІаийцар. Тахан 75 миллион совгІа саг ва Фонда доакъошхо. Берригача мехка промышленни предприятешка, учреждениешка лаихерча а юкъерча а дешара заведенешка, колхозашка, совхозашка болх беш 350 эзар СФМ гІонна йола комисси я.

ХІара шер-шера дегІаух Фонда вкладаш. ДукхагІча даькъе цуи средстваш хьавІашагІаххет шоай лоІамагІа предприятей коллективаша телача взносех. Масала, тІеххьарча пхе шера Российски Федерацена чуйоагІача Куйбышевски областа заводашеи гІишлои материалий промышленноста организацешеи Фонда ах миллион сом гаргга ахча деинад. Взносаш ух художественни коллективаша лаьрххІа уттаеча спектаклехи концертехи, спортивни выступленеех, иштта тайп-тайпарча выставкех хьатІадоагІача ахчанцара.

Ца аьлча мегаргдац советски гражданаша шоашкара Фонде хьачутелача ахчаех а. Машара гІулакха юкъе шоашта могаш дола дакъа лоац бе-беча профессеш а хаваш а йолаш болча наха. Иштта ахча кхоач совгІата енна хІамаш, цу даькъе искусства произведенеш, коллекцеш, библиотекаш, кхыйола маьхера хІамаш йохкарах е Иштта наха шоаш Іоадаь ахча, преми, изобретенеех денна ахча, авторски гонораш Фондана лу. Дикка ахча деннад Фондана, масала, яздархочо Константин Симонова, поэта Роберт Рождественске, деррига дуненна довзача тениний Театра култахочо Сергей Образцова, академика Петр Федосеева, дукхача кхычар. СФМ леладу дика гІулакх дог раьза а долаш хьаллоац доазол дехьарча гражданаша. Иштта вовзаш волча канадски яздархочо Дайсон Картера Фонда совгІата еннай монетий йоккха коллекци.

СФМ балха лоархІамеча лоставмех цаІ ба машара тІехьа долча низий Дерригдунеи конгресс (1973 ш.), машара тІехьа долча низий Москве хиина Дерригдунеи форум (1977 ш.). Варшаве хиина машар чІоагІберий Дерригдунеи ассамблее (1977 ш.), Дунеи халкъашта юкъера кхалнаьха шу (1975 ш.) санна машар лорабара хетаь хиина дунеи халкъашта юкъера мероприятеш кийчъеча а уж чакхйоахача а финансови гІо делга.

Фонда средствай чотах СССР-е конференцеш, фестивалаш, выставкаш чакхйоах, книжкаш арахец, халкъашта юкъера машар а доттагІал а хьахьокхаш дола кинофильмаш доах. Машара проблемаш Іилман-тохкама балхаш чакхдоахача а ахча лу Фондо.

Уставо белгалъяьхача интернационализма принципашта тешаме йолча СФМ-о доккха новкъостал ду прогрессивни боламашта, паргІато, къаман кортамукъале яккхара тІехьа къовсам лоаттабеча халкъашта. Иштта, вьетнамски халкъо империалистически агрессена духьала турпала тІом лоаттабаьча шерашка Фонда средствaех Вьетнаме ахийтар кхачан продукташ, баракъаш, молхаш. 85 миллион доллара маьха эггара хьалха хиланза яргйоаца хІамаш ахийтар Кампуче Халкъа Республикана.

Машара Советски Фонда цІерагІа дукхача мехкашкара письмош ух, советски наха баркал йоах цар гІо-новкъостал дарах. Португальски кхалнаьха халкъа секретариатагара даьхкача письмоех цаІ ер да: «...Шуи солидарность хьаддача гІулакхаща, шоана баркал ала дешаш кора ца доагІаш сел чІоагІа тхона эшаш дола материальни гІо дарца хьагуш я. Цо хьахьокх оаха лоаттабеча къовсаме тхо цхьаь доацилга, цудухьа тІехьашка ца доалаш лораду оаха апрельски революцена карагІдаьнараш, цудухьа чІоагІду оаха демократически а, фашисташта духьалара а тхой низаш».

СФМ беча балха лакха мах бир африкански цхьоагІон Организаце генеральни секретарь хиннача Уильям Этеки Мбумуа Эфиопе, Анголе, Гвинея, Бенина, Мозамбика, Перу, дукхача кхыча мехкашкарча боккхий болча общественни деятелаша.

Машара Советски Фондо доазол дехьарча общественностага дІахайтад дунеи халкъашта тІемаштен империализманеи духьаларча кампанешна ше хьинар дола доакъошхо йолга. СФМ балхо новкъостал даьд ала йиш я машара тІехьа дола низаш вІашагІтохара, цо дІахьонх советски наьха интернационализм, уж дІахо йодача хана а машар чІоагІбе гІерташ болга. Кхалнаьха Дуней халкъашта юкъерча демократически федераце президента Фрида Брауна иштта аьлар: «Къаьстта баркал ала безам ба са, машара Советски Фонда, Фонде шоай средстваш дІачутелача Советски Союза миллионаш болча граждашта».

Советски халкъа лоІам а гойташ, Машара Дерригдуней Совета инициатива, Европе, США, Канада, коммунистически болхлойн партей тІахьехам хьал а лоацаш, СФМ правлене миллионаш болча доакъошхой цІерагІа дІахайтар США правительства къахетам боацаш дукха нах боабеш йола нейтронни бомба хьае аьнна ахь дайна соцам тІаэцара шоаш цІенхаштта духьала болга.

Машара, прогресса, халкъий кортамукъален духьа Фондо чакхъяьхача дукхача политически акцей цІераш яха йиш яр.

Иштта, Фондо деча гІулакхаша къаьтта хьахьокх ше леладер кхета а деш, машара тІехьа долча боламий мугІараш чІоагІдара лоаца дакъа — алхха дешашца доглазилга дІахайта а ца Іеш, хоалуш, мах болаш, бІаргагуш ше дакъа лоацилга. Машара, демократе, социальни прогресса духьа миллионаш болча советски къахьегамхоща телача средствaша хьахьокх цар лакха интернациональни солидарность йолга.

(АПН).

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!
1981 ШЕРА
«СЕРДАЛО»
ГАЗЕТА ЯЗЛЕ

Газета язлу бувзана ергагІча отделенешка а промышленноста предприятешкарча, транспорта, гІишлошъеча организацешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учрежденешкарча, общественни организацешкарча кепайоазув доврждеча общественни уполномоченнешка а гІолла.

ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ: шера — 3 сом 12 кепиг; алх бетта — 1 сом 56 кепиг.

ДИЦ МА ЛЕЛАШ «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАННАХЬА ЯЗЛЕ!

Хоттам

Тахан республике гІоллеи Грозней кІезиг-дукха моркхаш а йолаш, йоачаи а йоацаш, малхбузехьара секунде 3—8 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 15—20, Грозне 17 — 19 градус йовхад йолаш хилеи тарлу.

Кховнеи дийнеи моркхаш а йолаш, йоачаи а йоацаш, цхьайолча моттигашка дохк а доалаш, тайп-тайпарча оагІорашкахьара секунде 2—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 4—9, дийнахьа 15—20 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителя — 9-24-03; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ00307. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковс ук, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4476.